

Stichting Limburgs Landschap vzw

Beleidsplan 2005-2008

INHOUD

INHOUD	2
INLEIDING	3
I. PROCES VAN DE BELEIDSPLANNING	4
A. HISTORIEK	4
B. METHODE.....	4
C. CHRONOLOGISCH OVERZICHT	5
II. ORGANISATIEPROFIEL	7
A. ONTSTAAN	7
B. BEHEERDE RESERVATEN	7
C. INTERNE ORGANISATIE	7
1. <i>Leden</i>	7
2. <i>Algemene Vergadering</i>	7
3. <i>Raad van Bestuur</i>	7
D. PERSONEEL	7
E. PROMOTIE.....	8
F. AGM	8
G. DOMHERENHUIS.....	8
III. MISSIE EN VISIE	9
A. MISSIE.....	9
B. VISIE	9
IV. BELEIDSTHEMA'S	10
A. AANKOOP VAN TERREINEN.....	10
B. BEHEER EN MONITORING	11
C. HERKENBARE OPENSTELLING TER PROMOTIE	13
D. PERSONEEL	16
E. PROJECTEN	18
F. LEDENWERVING.....	19
G. HUISVESTING DOMHERENHUIS EN HENGELHOEF	19
H. EXTERN BELEID.....	20
BIJLAGEN	22

INLEIDING

Hoewel (nog) niet opgelegd door de wetgever, heeft Stichting Limburgs Landschap vzw (SLL) gekozen om een eerste beleidsplan over haar werking op te maken. Het plan kan een waardevol instrument zijn voor de verdere uitbouw en professionalisering van onze vereniging.

Dit beleidsplan 2005-2008 is een eerste poging om op gestructureerde wijze het beleid, de doelstellingen en acties van de vereniging voor de toekomstige periode van vier jaar "vast te leggen". Dit laatste is een groot woord. Het plan moet niet gezien worden als een star, maar wel als een dynamisch document. Evaluatie en bijsturing na relevante argumentatie blijven steeds mogelijk.

Dit eerste beleidsplan van Stichting Limburgs Landschap vzw is opgebouwd uit volgende onderdelen:

In het eerste hoofdstuk 'Proces van de beleidsplanning' wordt de gebruikte methode voor de opmaak van het plan voorgesteld en geëvalueerd. Daarnaast wordt er de historiek van de totstandkoming van dit plan toegelicht.

Bedoeling van dit hoofdstuk is om bij de opmaak van een volgend plan de voorgestelde methode opnieuw te kunnen volgen, maar met verbetering van de tekortkomingen bij het opstellen van dit eerste beleidsplan.

In het tweede hoofdstuk 'Organisatieprofiel' staat onze vereniging centraal. Het ontstaan, de voornaamste werkingsdomeinen uit het 33-jarige bestaan en de interne organisatiestructuur komen er kort in aan bod. Aldus krijgt de lezer een inzicht in de werking van Stichting Limburgs Landschap vzw, waardoor het mogelijk wordt de gekozen missie en visie en de behandelde beleidsthema's beter te begrijpen.

Hoofdstuk drie en vier vormen het eigenlijke plan. Hierin worden respectievelijk de 'Missie en visie' en de onderscheiden 'Beleidsthema's' besproken.

De kern van elk beleidsplan bestaat uit een vertaling van de missie en de visie naar concrete acties om deze te verwezenlijken. De missie beschrijft in enkele woorden het ideaal van waaruit de vereniging werd opgericht. De visie is een uitwerking hiervan. Ze geeft in grote lijnen aan op welke wijze we dit willen realiseren. Nadere concretisering gebeurt in volgende stappen waarbij voor de gekozen beleidsthema's globale en operationele doelstellingen bepaald worden en vertaald naar acties. Indicatoren moeten toelaten om na te gaan of en in welke mate de doelstellingen/acties verwezenlijkt werden.

In de Bijlagen zijn tekstonderdelen opgenomen die te uitgebreid zijn (beleidsplan Domherenhuis) of niet meteen noodzakelijk om deel uit te maken van de hoofdtekst, maar nuttige achtergrondinformatie geven (geraadpleegde bronnen) of toelaten om zowel het gevolgde proces als het eigenlijke plan beter te situeren (voorgestelde methodiek).

I. PROCES VAN DE BELEIDSPLANNING

A. HISTORIEK

Op 25 juni 2002 werd door het personeel een eerste maal gepleit voor de opmaak van een beleidsplan. Sedertdien kwam het thema regelmatig terug in de bestuursvergaderingen. Tijdens de vergadering van 13 september 2002 besliste de Raad van Bestuur formeel om te starten met de uitwerking. Enkele krijtlijnen voor de realisatie van het plan werden uitgezet op de vergadering van 5 december 2002.

Op vrijwillige basis engageerden zich enkele vrijwilligers en professionelen om mee te werken aan het beleidsplan in een planningsteam. In de eindejaarsperiode van 2002 werd door de teamleden een eerste maal nagedacht over relevante onderdelen van het plan. Elk lid van het planningsteam werd gevraagd om de 10 belangrijkste items op te sommen en te motiveren.

Op 6 februari 2003 ging de eerste plenaire vergadering van het planningsteam door. De 13 items die gedestilleerd konden worden uit de nota's van de teamleden, werden herleid tot een tiental. Twee leden kregen de taak om een te volgen methodiek uit te werken op basis van gespecialiseerde literatuur. Deze werd afgerond op 11 maart 2003.

Op de tweede plenaire vergadering van 19 maart 2003 werd beslist het plan gedeeltelijk verder uit te werken in kleine werkgroepjes. In eerste instantie stelden de werkgroepjes beleidsuitdagingen per geselecteerd item voor. Na plenaire terugkoppeling werden de voorstellen ter goedkeuring voorgelegd aan de Raad van Bestuur.

Gelijktijdig werd een missie en visie voorbereid en goedgekeurd in onderling overleg tussen de Raad van Bestuur en het planningsteam.

In een volgende fase inventariseerden de werkgroepjes per item concrete doelstellingen, acties en indicatoren. Deze werden, opnieuw na consensus in het plenaire overleg, wederom voorgelegd aan de bevoegde organen.

Vervolgens namen twee teamleden de redactie van het plan op zich. Afronding van het plan bleef een taak van het volledige planningsteam. De eindversie werd ter consultatie voorgelegd aan een externe deskundige en de Raad van Bestuur. Deze laatste keurde het plan, mits enkele kleine wijzigingen, goed op de vergadering van 5 juli 2004.

B. METHODE

Het uitgewerkte voorstel voor de te volgen methodiek is bijgevoegd in bijlage 2. Van de 13 te nemen stappen in het proces zouden een aantal niet of onvoldoende aandacht krijgen. Ook de volgorde werd niet steeds gerespecteerd. De in werkelijkheid genomen stappen kunnen als volgt samengevat worden. Niet genomen stappen zijn niet vermeld, onvoldoende genomen stappen staan cursief.

<u>Stap in het proces</u>	<u>Uitwerking</u>
1. planningsteam	
2. <i>gegevensverzameling</i>	3/4 personen
3. <i>gegevensanalyse</i>	3/4 personen
4. beleidsopties	3/4 personen
5. missie en visie	plenair + RvB
6. algemene doelstellingen	3/4 personen
7. indicatoren	3/4 personen
8. operationele doelstellingen	3/4 personen
9. acties	3/4 personen
10. synthese	plenair
11. organisatieprofiel	1 persoon

12. redactie
13. afronding

2 personen
plenair

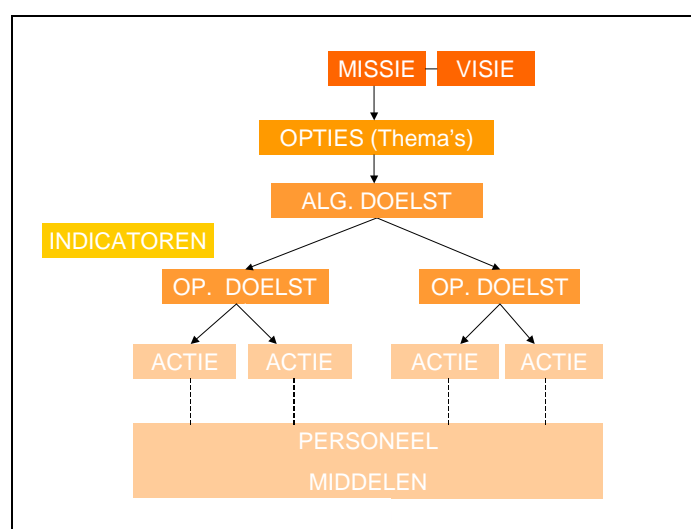
Op te merken valt dat alle door enkele personen uitgewerkte onderdelen steeds plenair teruggekoppeld werden.

De stap 'afspraken en opvolging' staat, hoewel zeer belangrijk voor de concretisering van het plan, niet in het overzicht. Dit punt wordt ons inziens pas relevant na afronding van het plan. Voor elk thema is, vertrekkende van de huidige situatie, wel een beknopte doorlichting gedaan van:

- de te betrekken personeelsleden,
- de werkmiddelen die kunnen aangewend worden.

Om aan te geven dat dit gedeelte nog niet volledig is uitgewerkt, maar wel een noodzakelijke volgende stap is, is in onderstaande schematische voorstelling van ons plan de koppeling met personeel en middelen als stippelijijn weergegeven.

Het schema is uitgetekend naar analogie met het schema voor een ideaal plan uit de voorgestelde methodiek. Om het plan te kunnen concretiseren is integratie nodig in de taakomschrijvingen van het personeel, de jaarplanningen en de budgetteringen.

Figuur 1: Schematische voorstelling van het beleidsplan van SLL

C. CHRONOLOGISCH OVERZICHT

Hierna wordt elke activiteit uit het beleidsplanningproces chronologisch weergegeven en geëvalueerd op basis van de methodiek voor een ideaal plan. Eerder neutrale stappen staan in gewone zwarte tekst, goede stappen staan in het vet en mindere punten staan cursief. Dit overzicht moet toelaten om de opmaak van een volgend plan beter te laten verlopen. Hoewel nog vele negatieve puntjes naar voorkomen, is ook het aantal positieve punten niet onaanzienlijk.

- 25/06/2002: vraag van personeel voor beleidsplan op open bestuursvergadering
 ↓
 Toelichtingnota 'Waarom een beleidsplan?' vanuit personeel dd 14/08/2002
 ↓
 Beslissing RvB voor opmaak beleidsplan op 13/09/2002
 ↓
Samenstelling planningteam op vrijwillige basis uit personeel en actieve vrijwilligers
 ↓
 5/12/2002: uitzetting enkele krijtlijnen voor de opmaak van het plan op de open bestuursvergadering
 ↓

24/12/2002: leden planningteam geven elk afzonderlijk aan welke items ze nuttig achten voor het plan (⇒ voorz: FV, secr: HP, leden: LB, JV, NM, IF, PB, DB)

thema's vastgelegd voor analytische fase

6/02/2003: 1ste plenaire vergadering planningsteam ⇒ uit nota's dd 24/12/2002 worden 11 (later nog teruggebracht tot 8) thema's gedestilleerd

15/02/2003: leden maken elk afzonderlijk rangorde van de thema's op

19/03/2003: 2de plenaire vergadering ⇒ PB en DB hebben voorstel voor methodiek uitgewerkt (zie bijlage 2)/ 7 thema's worden voor verdere planning verdeeld onder subgroepjes, 3 thema's zullen plenair behandeld worden / voor het thema 'Vergaderingen' zal een tekst worden opgemaakt over welke beslissingen op welke vergaderingen genomen worden / aan de voorzitter zal gevraagd worden om een voorstel voor 'Missie' te formuleren / **terugkoppeling met RvB wordt bepaald / een externe persoon zal gevraagd worden het beleidsplan na afronding na te lezen**

19/06/2003: de subgroepjes stellen per thema voor welke beleidsoptie(s) ze naar voor schuiven: 6 thema's komen aan bod

** verschillende interpretatie methodiek*

** moeite met SWOT-analyse*

** gebrekkige bepaling en vrijwel geen bevraging partners*

** de beleidsopties zijn eigenlijk geen opties, maar gaan meestal al veel concreter*

24/07/2003: vervolg 19/06: 6 thema's komen aan bod / Missietekst is OK, maar summier zal nader uitgewerkt worden (⇒ DM werkt een voorstel van Visie uit, die een nadere bepaling van de Missie geeft) / de subgroepjes zullen per thema doelstellingen – acties – indicatoren gaan voorstellen

** SMART-terugkoppeling voor acties wordt over het hoofd gezien (niet voorzien in methodiek!)*

9/12/2003: Bij Missie + Visie wordt nog een aanvulling voorgesteld (FV werkt nader uit) / Van 4 groepjes worden de verslagen met overzicht opties – doelstelling – acties – indicatoren doorgenomen / FV heeft 1ste voorstel van een aantal teksten + hoofdstukken voor het plan

2/03/2004: Doorneming verslagen opties – doelstelling – acties – indicatoren van de andere groepjes / **Missie en visie vastgelegd / Enkele fouten tijdens het proces en in de gebruikte methodiek worden onderkend / Een timing voor de afronding wordt opgesteld** ⇒ FV en DB werken conceptversie uit tegen mei 2004

26/05/2004: Plenaire bespreking conceptversie

5/07/2004: Bespreking eindversie door RvB na nalezing door externe deskundige

Nog enkele fouten/jes:

* geen concrete timing vanaf het begin ⇒ te lang aanslepend, daardoor geen groei in het beleidsplanningproces en verlies zicht op reeds gedane inspanningen (cfr beleidsopties 'Extern beleid'; realiteit achterhaalt planning ⇒ beleidsplan DHH komt als dusdanig in bijlage beleidsplan SLL)

* discussies soms op te concreet niveau, anderzijds sommige thema's te beknopt en vaag behandeld

* proces van beleidsplanning te 'nieuw' voor de organisatie en leden van het team / (Opm: terminologie en definities voor een beleidsplan zijn ook niet eenvoudig en nogal uitgebreid)

II. ORGANISATIEPROFIEL

Het organisatieprofiel is uitgeschreven naar de toestand op 1 juni 2004.

A. ONTSTAAN

Stichting Limburgs Landschap vzw is opgericht op 10 november 1971, publicatie in het Belgisch Staatsblad op 6 januari 1972, voor onbepaalde duur. De vereniging is bijgevolg 33 jaar jong. De doelstellingen van de vereniging werden in de statuten omschreven in artikel 4. Aanpassingen hieraan en wijzigingen van de Raad van Bestuur werden gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Naar aanleiding van de nieuwe wetgeving op vzw's werden de statuten tijdens de Algemene vergadering van maart 2004, conform de nieuwe wetgeving aangepast.

B. BEHEERDE RESERVATEN

Stichting Limburgs Landschap vzw kon door aankoop diverse natuurgebieden redden van hun ondergang. Geleidelijk groeide het areaal natuurterreinen tot circa 1500 ha. Waar eerst het accent lag op bescherming van bestaande natuur, is later natuurherstel, natuurontwikkeling en aangepast beheer belangrijker geworden.

Een nieuwe uitdaging vormt de openstelling. De mensen verwachten dat de natuurgebieden opengesteld worden voor het publiek. Dit biedt voor de vereniging een aantal kansen, maar heeft ook negatieve zijden.

C. INTERNE ORGANISATIE

1. LEDEN

SLL telt circa 1000 toegetreden leden. Het betreft mensen die hun lidgeld betalen. Ze ontvangen een tijdschrift "De Koerier" en "De Koerier Centraal". Voorts worden de leden uitgenodigd om deel te nemen aan de activiteiten van SLL.

2. ALGEMENE VERGADERING

De Algemene Vergadering is het hoogste orgaan van de vereniging. Ze is samengesteld uit de werkende leden. Haar rechten en bevoegdheden zijn wettelijk vastgelegd en eveneens omschreven in de statuten. In het voor- en najaar vinden telkens een Algemene Vergadering plaats. Naast de klassieke agenda's zoals goedkeuren van werkingsverslag en financieel verslag van het voorbije jaar en van het werkingsprogramma en begroting van het komende werkjaar, zal de Algemene Vergadering zich eveneens over specifieke punten buigen. Zo worden bijvoorbeeld de statuten gewijzigd door de Algemene Vergadering.

3. RAAD VAN BESTUUR

De bevoegdheden van de Raad van Bestuur zijn bepaald in de statuten van de vereniging. De Raad van Bestuur staat in voor de goede werking van de vereniging, zowel organisatorisch als financieel. Zij vertegenwoordigt de vereniging in en buiten rechte. De Raad van Bestuur vergadert iedere maand (behalve juli – vakantiemaand).

D. PERSONEEL

Het personeelsbestand heeft de laatste tijd heel wat veranderingen ondergaan. Op dit ogenblik zijn er 21 personen professioneel actief binnen Stichting Limburgs Landschap vzw. Zij worden verloned via subsidiekanalen, diverse projecten en sociale maatregelen.

Regelmatig kunnen we ook nog beroep doen op de twee professionele krachten van Educatie Limburgs Landschap vzw. Twee bijkomende mensen zijn gedetacheerd vanuit de gemeente Houthalen-Helchteren (zie eveneens punt F).

E. PROMOTIE

Doel van promotie is de herkenbaarheid van de vereniging vergroten. In het verleden werden reeds diverse acties ondernomen zoals stickers op voertuigen, handzakjes, nieuwe vlaggen,

In de gebieden zijn er op diverse plaatsen panelen of infobordjes geplaatst. Tevens zijn er op diverse locaties banken gezet. Er zijn folders gepubliceerd, het tijdschrift "De Koerier" en "De Koerier Centraal" zijn vijfmaal per jaar bij de leden in de bus gevallen.

Diverse malen is SLL in de pers geweest.

F. AGM

Een bijzonder project van SLL betreft het dienstverleningsproject "Limburgs Landschap" waarbij een werkstraf als alternatieve gerechtelijke maatregel (AGM) wordt opgelegd. Door de twee begeleiders (gedetacheerd vanuit de gemeente Houthalen-Helchteren) en de alternatief gestraften wordt er heel wat terreinwerk gepresteerd in de gebieden van SLL.

G. DOMHERENHUIS

SLL is met haar kantoor gehuisvest in het Domherenhuis te Heusden-Zolder. Dit gebouw werd gekocht in 1999 van de gemeente Heusden-Zolder. Slechts een klein deel van het gebouw is ingericht zoals gewenst.

III. MISSIE EN VISIE

De missie beschrijft in enkele woorden het ideaal van waaruit Stichting Limburgs Landschap vzw werd opgericht. In de visie wordt in grote lijnen aangegeven op welke wijze we dit willen realiseren.

A. MISSIE

Stichting Limburgs Landschap vzw wil in belangrijke mate bijdragen tot het behoud, de bescherming, het beheer en herstel van het Limburgs natuur- en cultuurhistorisch erfgoed.

Stichting Limburgs Landschap vzw wil dit doen:

- op een professionele manier,
- gedragen door vrijwilligers,
- met respect voor de medegebruikers van de open ruimte,
- in een goede werksfeer,
- door een doordachte openstelling en educatie.

B. VISIE

Stichting Limburgs Landschap vzw wil in belangrijke mate bijdragen tot het behoud, de bescherming, het beheer en herstel van het Limburgs natuur- en cultuurhistorisch erfgoed.

De vereniging wil dit realiseren:

Op professionele wijze:

- door op de terreinen een kwaliteitsvol beheer te voeren en op te volgen,
- door betrokkenheid te betonen bij initiatieven van de overheden, die betrekking hebben op de eigen terreinen,
- door alle middelen die beschikbaar gesteld worden, aan te wenden voor de uitvoering van de taken,
- door de nodige contacten te leggen om het mogelijk te maken de vereniging bij het publiek kenbaar te maken en de herkenbaarheid op het terrein te realiseren.

Gedragen door vrijwilligers wil SLL:

- een netwerk uitbouwen van betrokken leden,
- het spontaan engagement benutten om medewerking o.a. inzake beheer, monitoring en publieksbegeleiding een kans te geven,
- de continuïteit van het algemeen beleid op termijn te verzekeren.

Met respect voor de medegebruikers van de open ruimte:

- in het algemeen,
- in het bijzonder voor de medegebruikers van de eigen terreinen:
 - die het natuurbehoud willen mee helpen realiseren,
 - die de betrachtingen van de vereniging ondersteunen,
 - die binnen legale beperkingen hun activiteiten wensen te ontplooiën in overleg.

In een goede werksfeer:

- wil de vereniging zorgen voor een aangepaste huisvesting,
- dient het personeelsbeleid uitgebouwd te worden, naargelang de mogelijkheden en noodwendigheden,
- worden bijeenkomsten georganiseerd waarbij de grootst mogelijke betrokkenheid, verantwoordelijkheid en zorgzaamheid van en voor iedereen wordt nagestreefd.

Door een doordachte openstelling en educatie:

- wil de vereniging herkenbaar worden,
- het publiek informeren en wegwijs maken,
- respect en sympathie opwekken voor de natuur.

IV. BELEIDSTHEMA'S

Acties in het kader van volgende acht beleidsthema's moeten toelaten de missie en visie te concretiseren:

- A. Aankoop van terreinen
- B. Beheer en monitoring
- C. Herkenbare openstelling ter promotie
- D. Personeel
- E. Projecten
- F. Ledenwerving
- G. Huisvesting Domherenhuis en Hengelhoef
- H. Extern beleid

De thema's zijn gerangschikt in de volgorde zoals ze naar voren kwam na de bevraging van de leden van het planningteam. Andere vooraf gekozen thema's zijn uiteindelijk aan bod gekomen bij één of meerdere van deze thema's en worden niet meer afzonderlijk behandeld.

Per thema zijn globale en operationele doelstellingen bepaald en vertaald naar acties. Indicatoren moeten toelaten om na te gaan of en in welke mate de doelstellingen/acties verwezenlijkt werden.

A. AANKOOP VAN TERREINEN

Beleidsoptie: *Investeren in terreinuitbreiding*

Sinds het ontstaan van Stichting Limburgs Landschap vzw is terreinaankoop één van de belangrijke peilers. Het is onze overtuiging dat duurzaam natuurbeheer enkel kan op terreinen die in eigendom zijn of waarvoor er beheerovereenkomsten zijn afgesloten van lange duur (meer dan 27 jaar).

Globale doelstelling: *Bestaande natuureservaten uitbreiden en nieuwe natuurgebieden ontwikkelen*

De uitbreiding van bestaande gebieden omvat de verdere invulling van percelen, zodat er grote aanéengesloten beheersblokken ontstaan.

Nieuwe gebieden worden vooral ontwikkeld op die plaatsen waar de vereniging minder sterk staat of waar belangrijke natuurwaarden te behouden of te herstellen zijn.

Operationele doelstellingen

- I. De bestaande reservaten uitbreiden.
- II. Nieuwe, wetenschappelijke waardevolle natuurgebieden ontwikkelen met bijzondere aandacht voor Zuid-Limburg.
- III. Jaarlijks het beheerde areaal met gemiddeld 100 ha uitbreiden.

Acties

1. Een lijst opmaken van potentieel 'nieuwe' gebieden
Het is de bedoeling om bijkomend nog enkele "nieuwe" gebieden op te starten. Er zal een lijst aangelegd worden van de gebieden die hiervoor in aanmerking komen. Op basis van de aankoopnota, opgemaakt naar aanleiding van het beleidsplan, kan er een lijst worden opgemaakt van te ontwikkelen gebieden.

2. Afwegingskader maken als leidraad om 'nieuwe' gebieden te ontwikkelen
Vooraleer er een "nieuw" gebied wordt opgestart moet op basis van een uniform kader een afweging gemaakt worden. In dit afwegingskader zullen zeldzaamheid, oppervlakte, kostprijs en ligging, kosten voor beheer, subsidieregelingen en opmaak van dossiers een rol spelen.
3. Procedure beschrijven zodat het aankoopplan jaarlijks gerealiseerd en geactualiseerd kan worden
Om het aankoopplan te realiseren dienen heel wat handelingen verricht te worden. Het is de bedoeling om alle handelingen en richtlijnen te stroomlijnen en tevens te voorzien in een taakverdeling en de benodigde tijd.
4. Actief gebruik maken van de Natuurgebiedendatabank (NatuurDB)
De overheid heeft een online databank ontwikkeld om zowel de reeds verworven percelen als de nieuwe percelen in onder te brengen. Door deze databank regelmatig bij te werken, kan men ten allen tijde een exact beeld schetsen van de percelen in beheer en de realisatie van het aankoopplan.
5. Actualisatie van de perimeters van de visiegebieden
De natuurgebieden hebben een perimeter die door Stichting Limburgs Landschap vzw zelf is bepaald. Deze perimeter wordt regelmatig uitgebreid naargelang de aankoopmogelijkheden die zich voordoen. Het is de bedoeling om deze perimeters te evalueren en eventueel aan te passen. Daarna zouden we kunnen beslissen deze perimeters niet steeds te veranderen in functie van de aankoopmogelijkheden. Een duidelijke visie ten aanzien van de perimeter dringt zich op.
6. Uitbouwen van een netwerk van betrouwbare 'contactpersonen'
Jarenlange ervaring met terreinverwerving heeft geleerd dat er duidelijke verschillen zijn in de vakbekwaamheid en beroepsernst van bijv. notarissen en landmeters. In de toekomst willen we prioritair gaan samenwerken met betrouwbare mensen. Bij de keuze van het notariaat kan de verkoper steeds een eerste voorstel doen.

Indicatoren

- Lijst van 'nieuwe' gebieden.
- Document ter evaluatie om al dan niet een 'nieuw' gebied te starten.
- Afsprakennota betreffende de aankopen zowel naar personeel als naar vrijwilligers.
- Gebruik van de natuurgebiedendatabank.
- Aanpassing van reservaatperimeters.
- Netwerk van betrouwbare 'contactpersonen'.

B. BEHEER EN MONITORING

Beleids optie: *Uitvoeren en opvolgen van een kwaliteitsvol beheer in de gebieden*

Deze optie wordt gekozen omdat we ervan uitgaan dat een kwaliteitsvol en bijstuurbaar terreinbeheer kan bijdragen tot:

- verbetering van de natuurwaarden
- aanvaarding
- naambekendheid

Alleen het eerste punt is specifiek van toepassing op het vlak van beheer en monitoring. Uit de optie wordt daarom volgende globale doelstelling afgeleid:

Globale doelstelling: *Aantoonbare verbetering van de natuurwaarden op de door SLL beheerde terreinen*

SLL kiest ervoor om een actief en goed terreinbeheer uit te voeren in haar gebieden. Dit is niet louter een intentieverklaring, want zoals gesteld moet een verbetering van de natuurwaarden op onze terreinen aantoonbaar zijn.

Operationele doelstellingen

- IV. Beschikken over een duidelijk beheerplan voor elk gebied
- V. Gemotiveerde derden betrekken bij het beheer van elk gebied
- VI. Minimaal vier eenmalige inrichtingen uitvoeren
- VII. Voeren van een verantwoord kuddebeheer
- VIII. Samenbrengen van basisgegevens over fauna en flora uit elk gebied
- IX. Beschikken over een logisch en haalbaar monitoringplan voor elk gebied

Acties

Om de 14 acties uit dit thema overzichtelijker te houden, zijn ze gegroepeerd in vier onderwerpen.

Beheerplanning

7. Algemene hoofdstukken uit bestaande erkenning- en aanverwante dossiers herwerken
Elk dossier moet als een op zichzelf staand document kunnen bekeken worden. De tijd besteed aan het invoegen van steeds terugkerende tekstdelen kan tot een strikt minimum beperkt worden, als deze eenvoudig uit voorgaande dossiers kunnen gekopieerd worden.
8. Jaarlijks opstellen van zes erkenning- en aanverwante dossiers voor nieuwe percelen
Elk jaar worden nieuwe terreinen in beheer genomen. Nu de achterstand betreffende erkenningen vrijwel weggewerkt is, is het zaak om bij te blijven. Ook vanuit inhoudelijk en financieel oogpunt is het raadzaam om de tijd tussen in beheer name en opmaak van de erkenningaanvraag zo kort mogelijk te houden. De volgorde van de dossiers streeft naar een indiening van 75% binnen een periode van één jaar na in beheer name en 100% binnen twee jaar. De beheervisie zal uitgetekend worden in overleg met de vrijwilligers.
9. Herzien en uitbreiden van de indicatieve kalender voor terreinbeheer
De huidige terreinbeheerkalender is ooit eerder pragmatisch opgemaakt. Het lijkt zinvol om deze op basis van nieuwe inzichten (o.a. Natuurbeheer, 2004) te herwerken.
10. Opstellen en actualiseren van een lijst met taken voor periodes met minder buitenwerk
11. Invoeren alle beheergegevens in de Natuurgebiedendatabank
Zodra de NatuurDB op punt staat, moet dit de administratie betreffende het gevoerde beheer verbeteren en vereenvoudigen: wisselwerking met GIS; rapportering. Vgl. ook met punt 5.

Beheeruitvoering

12. Vertalen van voorgaande acties in een effectieve kalender voor de beheerwerken (terreinploegen, AGM, vrijwilligers, derden)
De planning wordt na overleg via een formele afspraak aan de betrokkenen overgemaakt (een hulpmiddel bij het inschatten van de werkdruk is Het Groene Boek, 2001).
Contact met Afdeling Natuur is zinvol ⇒ gebruik van hun beheerplanningbestand ?
13. Bijhouden van een gegevensbestand met derden waarmee we samenwerken
Bedoeling is een overzicht te krijgen van wat deze personen doen, in hoeverre ze voldoende vakbekwaamheid hebben, hoe goed ze de afspraken nakomen en welk eindresultaat ze afleveren). Aandachtspunt: komen tot een beperkt aantal derden die goed werk afleveren ⇒ goede condities af te dingen en resultaat gewaarborgd.
14. Aanschaf van goed en voldoende beheermateriaal
Aandachtspunten: samenaankoop met andere organisaties (kortingen), periode van aankoop (vb. wagens tijdens autosalon; speciale aanbiedingen)
15. Jaarlijkse minimaal één eenmalig inrichtingdossier aanvatten
Een eenmalige inrichting brengt terreinen in de gewenste uitgangssituatie, maar vraagt grote investeringen op diverse vlakken. Daarom willen we niet te hard van stapel lopen en voorzien we jaarlijks één dossier op te starten, maar dan wel zo volledig mogelijk: van ideevorming, over vergunningen tot uitvoering. Dit aantal is evenwel een minimum, indien de mogelijkheden het toelaten zullen meerdere dossiers uitgewerkt worden.

We hopen ook dat het lopende natuurinrichtingsproject 'Bergerven' wordt gefinaliseerd in deze beleidsperiode. De verantwoordelijkheid voor de uitvoering hiervan berust bij de VLM.

Kuddebeheer

16. Gezonde dieren in een aangepast kuddeverband in onze begrazingseenheden (grote grazers o.a. runderen, paarden, edelherten)
 Begrazingsbeheer wordt dikwijls gezien als een gemakkelijheidoplossing. Het houdt echter veel meer in dan alleen maar dieren in rasters houden. Regelmatige terrein- en medische controles en het bijhouden van een inventaris van de ingeschaarde dieren zijn noodzakelijk.

Inventarisatie en monitoring

17. Invoeren van alle inventarisatiegegevens in het online Natuurloket.
 Het verzamelen van inventarisatiegegevens vormt de basis van ons terreinwerk. Het wordt nog interessanter als de gegevens in een bevrraagbaar bestand ingevoerd kunnen worden.
18. Opstellen van een monitoringplan voor elk gebied
 Door monitoring wordt het terreinbeheer geëvalueerd aan de hand van de aangetroffen flora en fauna. Het monitoringplan streeft naar een goede inspanning/informatie verhouding. Afstemming met andere organisaties is noodzakelijk en lopende.
19. Opstellen van het eerste uitgebreide monitoringrapport voor elk gebied
 Voor elk reservaat dat conform verklaard is, moet drie jaar na de eerste erkenning (en vervolgens om de vijf jaar) een uitgebreid monitoringrapport opgemaakt worden. De meeste gebieden zijn in 2001 en 2002 conform verklaard. Voor deze uit 2002 zal dit rapport in 2005 samengesteld worden.

Indicatoren

- Aantal erkenning- en aanverwante dossiers en ingediende oppervlakte.
- Beheertabel OK en correct en tijdig uitgevoerd.
- Actualisatie van de databanken.
- Voldoende beheermateriaal in goede staat.
- Aantal uitgevoerde eenmalige inrichtingsprojecten.
- Voldoende en gezonde dieren.
- Evaluatie pilootproject edelherten.
- Haalbare monitoringmethode.
- Verbetering natuurwaarden en behalen streefbeeld.
- Bezoekersenquête.

C. HERKENBARE OPENSTELLING TER PROMOTIE

Beleidsopties

a. Investeren in een doordachte openstelling van de natuurgebieden

De burger verwacht dat natuurterreinen worden opengesteld voor medegebruik. Tot op zekere hoogte vinden wij deze verwachting verantwoord. Het mag evenwel niet de bedoeling zijn dat alle natuurgebieden altijd en overal worden opengesteld. Hiervoor zijn er trouwens diverse redenen, waarvan de daling aan natuurwaarden de belangrijkste is. Omwille van het draagvlak voor natuurbehoud is het toch belangrijk dat de natuurgebieden, mits rekening te houden met een aantal randvoorwaarden, worden ontsloten, zowel door informatieverstrekking als door infrastructuur op het terrein.

b. Investeren in herkenbaarheid

SLL is onvoldoende bekend bij de Limburgers. Hiervoor zijn verschillende oorzaken aan te wijzen. We zouden willen dat de Limburgers een duidelijk gevoel van herkenning krijgen als ze een gebied van SLL bezoeken.

Tevens zouden meer mensen aangesproken en betrokken moeten raken bij de werking van de vereniging.

Globale doelstellingen

a. Gebieden op een herkenbare wijze openstellen

Nu is er nog geen enkel gebied dat op een herkenbare manier is opengesteld. We wensen binnen de beleidsperiode zes gebieden op een herkenbare wijze open te stellen.

b. Streven naar een toename van het aantal Limburgers dat SLL herkent

Slechts weinig Limburgers kennen en/of herkennen SLL. Dit is des te opvallender in de omgeving van natuurgebieden die we beheren. Zeker daar, maar ook elders moeten meer mensen ons en onze werking gaan herkennen.

c. Toename nastreven van het aantal Limburgers dat deelneemt aan activiteiten of beroep doet op uitgewerkte producten

Er worden heel wat activiteiten georganiseerd en verschillende producten op de markt gebracht. We zouden graag zien dat er meer mensen zouden gebruik maken van producten of deelnemen aan activiteiten.

d. Uitbouwen van een ondersteunend draagvlak en netwerk

Het is belangrijk dat natuurverenigingen meer ruggesteun krijgen. Vaak valt ons werk niet op en wordt het beschouwd als vanzelfsprekend. Men moet beseffen en ondersteunen dat natuurverenigingen in het algemeen en SLL in het bijzonder, heel wat acties ondernemen om natuurgebieden te beschermen, te onderhouden en open te stellen.

e. Verhogen van het toezicht in de terreinen

Er zijn heel wat mistoestanden in de gebieden en dit niet alleen door buitenstaanders maar ook door bezoekers en medegebruikers. Daarnaast is ook controle nodig van de werkzaamheden van personen waar we mee samenwerken. Momenteel (situatie 2004) gebeurt het toezicht eerder toevallig, in de toekomst moet dit systematischer uitgevoerd kunnen worden.

Operationele doelstellingen

- X. Uitwerken van initiatieven die de natuurgebruikers/omwonenden wegwijs maken en informeren.
- XI. Uitwerken van een profiel, "SLL maakt een verschil omwille van".
- XII. Meer initiatieven en activiteiten uitwerken gericht op de herkenbaarheid en promotie.
- XIII. Meer informeren over werking en aanbod.
- XIV. Systematischer toezicht houden op de terreinen.

Acties

Om de 17 acties uit dit thema overzichtelijker te houden, zijn ze gegroepeerd in acht onderwerpen.

Herkenbaarheid

20. Huisstijl ontwikkelen (o.a. tijdschrift, website, presentaties, administratie, ...)

Belangrijk voor de herkenbaarheid is een eigen huisstijl. Mensen herkennen SLL dan snel. Het is aangewezen om deze huisstijl zowel op papier, op het computerscherm als in het veld aan mekaar te koppelen. Ook kledij voor professionelen en vrijwilligers kunnen we hierbij plaatsen.

Via de website en het tijdschrift kunnen we zowel leden als niet-leden op de hoogte houden van allerlei natuurthema's in het algemeen en onze werking in het bijzonder.

Openstelling

21. Ontwikkelen van een plan voor herkenbare openstelling in het algemeen (ingangspoorten, bebording, paden, ...)

Dit item werd reeds volledig uitgewerkt in het voorjaar van 2004. In de zomer van 2004 zullen de opties worden gekozen. Vervolgens kunnen we reeds met enkele concrete projecten aan de slag.

22. Realisatie van de openstellingplannen op het terrein

Er zijn reeds verschillende concrete dossiers opgestart betreffende de openstelling van onze terreinen (o.a. Stamprooierbroek in het kader van een Interreg III-project, Schotshei in het kader van Landinrichting en Natuurinrichting, Schansbeemden, ...). Het streefdoel is om tegen eind 2008 minstens zes gebieden op een uniforme wijze opengesteld te hebben.

23. Ontsluiting van gebieden via begeleide wandelingen, wandelbox en bewegwijzerde paden

SLL organiseert reeds zeer lang begeleide wandelingen. Voor personen die onze gebieden op eigen houtje willen bezoeken, is er een eerder gering aanbod. Bedoeling is om, aansluitend bij vorige actie, bewegwijzerde paden in te richten. De idee van een wandelbox, met bijv. een beknopte beschrijving van een wandelroute in onze gebieden, is nieuw. Er zal naar een efficiënte methode gezocht worden om personen te verwittigen/voorzien van aanpassingen.

Externe promotie

24. Gebruik maken van diverse media

Het is belangrijk dat er regelmatig informatie wordt doorgegeven aan de media via persmomenten of persberichten. Er wordt bepaald binnen welke frequentie dit moet gebeuren.

25. Naar buiten komen met opgebouwde knowhow (vormingen, studiedagen,...)

Onze jarenlange werking bracht heel wat ervaring mee voor vele van onze vrijwilligers en personeelsleden. Het is de bedoeling om vanuit deze knowhow vormingen en/of een studiedag te organiseren rond één of enkele thema's.

Activiteiten

26. Grootschalige, eigen manifestaties organiseren per regio (Noord, Midden, Zuid)

Er wordt geopteerd om jaarlijks grootschalige en eigen manifestaties te organiseren. Enkele gebieden die zich optimaal hiervoor lenen zijn Hengelhoef, Herkvallei en Stamprooierbroek.

27. Deelname aan activiteiten van derden

Manifestaties georganiseerd door derden zijn een goede gelegenheid om SLL voor te stellen en nieuwe mensen te bereiken.

28. Nieuwe initiatieven ontwikkelen rond natuurbeleving

Begeleide wandelingen al of niet rond een bepaald natuurstudie-thema zijn een gekend gegeven. Er zijn evenwel ook andere manieren om de natuur te ontdekken en beleven. Hier rond willen we enkele initiatieven uitwerken.

29. Beheerkampen organiseren

Er wordt een kamp georganiseerd in het Stamprooierbroek. Misschien is dit voor uitbreiding vatbaar.

30. Deelnemen/uitwerken van arrangementen

Nieuw is een aanbod creëren van arrangementen, waarbij zachte recreatie en natuurbeleving in de gebieden van SLL hand in hand gaan.

Eigen producten

31. Promoartikelen ontwikkelen voor het grote publiek
Bedoeling is om eenvoudige, maar duidelijke herkenbare promoartikelen te ontwikkelen, waarmee ook het grote publiek kan bereikt worden.
32. Verkoop van producten (vlees, hout, hooi)

Ondersteunend draagvlak

33. Acties naar de omwonenden
Omwonenden van de natuurgebieden zijn zeer belangrijke partners. Misschien moeten hier in eerste instantie nieuwe vrijwilligers gezocht worden. Ook bij natuurherstel of inrichting is het een belangrijke groep mensen die opmerkingen en suggesties kunnen doen.
34. Acties naar de natuurgebruikers (exclusief recreanten)
Het lijkt logisch dat alle gebruikers van de terreinen gekend zijn, en lid zijn van de vereniging. We stellen evenwel vast dat dit lang niet altijd het geval is.

Sponsoring

35. Zoeken naar sponsors om initiatieven uit te werken
Voor het realiseren van acties in het kader van dit thema wordt expliciet vooropgesteld om te zoeken naar sponsors.

Toezicht

36. Toezicht in de terreinen
Respect voor onze werking is noodzakelijk. Dit kan enkel afgedwongen worden als in onze gebieden systematisch toezicht gehouden wordt op het naleven van reglementering en de aanpak van misbruiken en wangedrag. Zo nodig zal dit gebeuren met medewerking van de plaatselijke overheid.

Indicatoren

- Tevredenheidonderzoek.
- Aantal herkenbaar opengestelde gebieden.
- Aanwezigheid van de huisstijl en geplande producten.
- Aantal artikels in de media.
- Aantal bezoekers website.
- Aantal deelnemers aan initiatieven en activiteiten.
- Aantal kopers van producten.
- Kosten-baten-analyse.
- Sponsorgelden.
- Overzicht aantal vastgestelde mistoestanden.

D. PERSONEEL**Beleidsopties**

- a. Het personeelsbestand zal geleidelijk uitgebreid worden*
- b. Voor het personeel zullen een aantal voorzieningen getroffen worden*

Eenzijds is er op diverse domeinen een tewerkstellingsprobleem (onthaal in natuurgebieden, promotie, monitoring, boekhouding, regiocoördinator Zuid-Limburg). Dit probleem uit zich als

personeelstekort of als een tekort aan efficiëntie. Anderzijds doen zich soms mogelijkheden voor om extra personeel aan te werven. Naargelang de mogelijkheden en de noodzakelijkheden zal het personeelsbestand van SLL verder kunnen groeien. Het kader van de arbeidsomstandigheden wordt verder verfijnd. Het is de bedoeling om initiatieven te ontwikkelen inzake veiligheid, opleiding, kwaliteitsvolle omgang met collega's en interne opvang van afwezigen.

Globale doelstellingen

- a. *Personeel benutten en aanwerven binnen het kader van de mogelijkheden die geboden worden door structurele regelingen en projectgebonden regelingen*
- b. *Nastreven van een goede werksfeer door het sociaal aspect van tewerkstelling niet te verwaarlozen.*

Operationele doelstellingen

- XV. Alle mogelijkheden oplijsten om in eerste instantie een aanvulling te realiseren waar de behoeften het grootst zijn.
- XVI. Permanente oplijsting van alle sociale maatregelen die betrekking hebben op de situatie van het personeel.

Acties

37. Opvolgen van het aanbod inzake personeelsaangelegenheden
De overheden, maar ook bepaalde organisaties bieden in de vorm van wetgeving of projecten mogelijkheden voor aanwerving van extra personeel. Het is belangrijk om in te spelen op de mogelijkheden die worden geboden.
38. Prioriteitenlijst bijhouden van en aanvullen van noodzakelijke aanwervingen
SLL heeft een organigram ontwikkeld. Dit organigram kan in de toekomst verder verfijnd worden door invulling van bijkomende functies. Een zogenaamd "ideaal plaatje" kan geregeld herzien worden.
39. Aanwerving van personeel rekening houdend met de prioriteiten en de aangeboden kansen
Vanzelfsprekend kan er enkel personeel aangeworven worden indien de financiële toestand het toelaat. Daarom is het belangrijk dat de prioritaire functies en de aangeboden kansen het eerst aan bod komen.
40. Opmaak procedure inzake personeel, stagiaires en jobstudenten
Het is van belang dat nieuw personeel, stagiaires of jobstudenten zich snel thuis voelen bij SLL. Daarom dient er nagedacht over initiatieven waardoor deze mensen zich snel kunnen integreren.
41. Uitwerken van een programma voor personeelsinitiatieven
Momenteel (situatie 2004) lopen er al enkele initiatieven. Denken maar aan de nieuwjaarsreceptie en de personeelsdag in juni. De bedoeling van deze initiatieven is dat het personeel wordt geïnformeerd en dat het de kans krijgt om suggesties te doen om beter te kunnen werken.
42. Het personeel de nodige opleidingen laten volgen.
Opleidingen kunnen het personeel helpen om (delen van) hun taak beter uit te voeren.
43. Toepassing en navolging van het arbeidsreglement.

Indicatoren

- Permanent bijwerken van de aangeboden mogelijkheden.
- Oplijsten en bijhouden van de personeelsinitiatieven.
- Voortgang van de aanwervingen.
- Procedure inzake personeel en stagiaires.
- Evaluatie personeelsinitiatieven door het personeel.

- Overzicht gevolgde opleidingen.

E. PROJECTEN

De hier bedoelde projecten worden beperkt tot deze die met de werking op het terrein te maken hebben (aankopen, personeel, materiaal en inrichting). Alles wat met huisvesting, ontvangst en promotieruimte te maken heeft, valt onder het thema 'Huisvesting Domherenhuis en Hengelhoef'.

Beleidsoptie: *Deelnemen aan projecten om onze werking te ondersteunen*

Deze optie is gekozen omdat projecten een inhoudelijke en financiële stimulans kunnen geven aan de werking van onze vereniging. Deze overweging in acht genomen, kan volgende globale doelstelling afgeleid worden:

Globale doelstelling: *Bereiken van een meerwaarde voor SLL door deelname aan projecten*

Gezien de extra mogelijkheden die bepaalde projecten bieden, is het opportuun om eraan deel te nemen. Ze kunnen op diverse niveaus (internationaal, gewestelijk, organisaties, ...) ontwikkeld worden. Door hun tijdelijke karakter zijn ze wel minder gunstig voor een structurele uitbouw van de vereniging. Daarom wordt gestreefd naar enkele zorgvuldig geselecteerde projecten waarin:

- personeel gerecupereerd kan worden,
- zowel mogelijk werkingscategorieën zitten,
- de administratie doenbaar blijft (belangrijk criterium),
- de looptijd liefst zolang mogelijk is.

Operationele doelstellingen

XVII. Zicht krijgen op alle projecten met een mogelijke meerwaarde voor de werking van SLL

XVIII. Deelname aan enkele zorgvuldig geselecteerde projecten

Acties

44. Bijhouden van het aanbod aan projecten en hun specificaties

Om te kunnen oordelen of het relevant is om een bepaalde projectaanvraag in te dienen, is het nodig om alle mogelijke projecten en hun specificaties in het werkingsveld van SLL te kennen.

45. Indienen van aanvraagdossiers voor een selectie van relevante projecten

Gezien de veelheid aan en de tijdelijkheid van verschillende projectenfondsen is het moeilijk om een aantal van in te dienen dossiers voorop te stellen. Enkel in het kader van het Bijzondere leefmilieuprojectenfonds van de Provincie willen we jaarlijks minstens één project indienen.

Een projectaanvraag zal ter goedkeuring voorgelegd worden aan de Raad van Bestuur, afhankelijk van de aard, de omvang, de waarborg en de medefinanciering van het project.

46. Uitvoeren van de gehonoreerde projecten

Zodra een project wordt gehonoreerd, zal dit naar behoren uitgevoerd worden. Indien problemen optreden of een bijsturing noodzakelijk is, zal steeds tijdig naar een oplossing gezocht worden.

Indicatoren

- Actualisatie overzicht van de diverse projectenfondsen.
- Overzicht van ingediende en geselecteerde projectaanvragen.
- Voortgang en eventuele bijsturing van de projectuitvoering.
- Evaluatie van de uitgevoerde projecten.

F. LEDENWERVING

Beleidsoptie: *Investeren in ledenwerving en -binding*

Het aantal leden geeft een indicatie van het aantal mensen/organisaties dat geïnteresseerd is in de werking en realisaties van SLL. Daarom zijn ledenwerving en -binding zeer belangrijk.

Globale doelstelling: *Toename van het aantal leden en vrijwilligers*

Meer Limburgers dienen geïnformeerd over de werking en het aanbod van de vereniging. Het is van belang de bestaande leden te houden en bijkomend nieuwe mensen te werven.

Operationele doelstellingen

XIX. We streven ernaar het aantal leden met gemiddeld 100 per jaar te laten toenemen.

Acties

47. Meer nieuwe leden maken

Dit kan gebeuren op diverse manieren. Voorbeelden zijn: mailings, uitwerken van een binding met de leden, de omwonenden betrekken bij de ontwikkeling van een gebied, vrijwilligerskernen, ...

48. Alle gebruikers moeten lid worden

Er dienen lijsten aangelegd van alle gebruikers. Op basis van deze lijsten kan men nagaan of bepaalde personen al dan niet hun lidgeld hebben betaald. Twee zeer belangrijke groepen in dit verband zijn de jagers en de personen met beheersovereenkomst.

49. Bestaande leden houden

Het is van belang dat niet hernieuwde leden systematisch aangesproken worden. Ook hier zijn er heel wat initiatieven te bedenken zoals mailings, bellen, werken met vrijwilligers die jaarlijks het lidgeld ophalen, ...

50. Uitwerken van een ledenactieplan

Om de activiteiten ter realisatie van voorgaande acties te stroomlijnen zal een actieplan uitgewerkt worden waarin o.a. de voordelen van het lidmaatschap uitbreid en verduidelijkt worden.

Indicatoren

- Actieplan.
- Aangroei van leden.
- Gerelateerde databanken van leden, gebruikers en vrijwilligers.
- Enquêtes (o.a. tevredenheidonderzoek).

G. HUISVESTING DOMHERENHUIS EN HENGELHOEF

Beleidsoptie: *Zorg dragen voor het toevertrouwde of verworven cultuurhistorisch erfgoed*

Stichting Limburgs Landschap vzw heeft de zorg van twee bebouwde waardevolle sites. Enerzijds werd het Domherenhuis aangekocht om de kantoren in onder te brengen. Later werden bij de aankoop van het gebied Hengelhoef enkele waardevolle gebouwen verworven. We wensen dit erfgoed te renoveren en te herwaarderen.

Globale doelstelling: *Rehabilitatie van verworven gebouwen*

De realisatie van het Domherenhuis en Hengelhoef kunnen een grote meerwaarde hebben in de werking van SLL. We denken aan kantoorruimte, bezoekerscentra, herkenbaarheid, ruimtes voor stalling van materiaal, enz

Operationele doelstellingen

- XX. Realisatie en rehabilitatie van het Domherenhuis.
- XXI. Realisatie van de bebouwde site in Hengelhoef.
- XXII. Streven naar een uniform concept van ontvangst en promotieruimtes.

Acties

- 51. Het Domherenhuis laten beschermen als monument
Deze actie is uitgevoerd. Het Domherenhuis werd beschermd op 5 juni 2003.
Teneinde in aanmerking te komen voor subsidies diende SLL ook een open monumentenvereniging te zijn. Dit is opgenomen in de statuten. Voorts moest er een beleidsplan worden gemaakt voor het Domherenhuis. Ook dit document is reeds klaar en voorgelegd aan de bevoegde instanties. Het beleidsplan van het Domherenhuis is toegevoegd aan dit beleidsplan in bijlage 3.
- 52. Opmaak van een EFRO-dossier voor het bekomen van subsidies voor het Domherenhuis
Dit dossier is nodig om een aantal werken uit te voeren en te financieren. Naast het Domherenhuis is het ook de bedoeling om de gebieden in de buurt van het Domherenhuis te betrekken bij het dossier. Er wordt ingespeeld op het mijnverleden van de regio.
- 53. Opmaak van subsidiedossiers voor het bekomen van financiële middelen voor Hengelhoef
Het EFRO-dossier is reeds klaar en goedgekeurd. De werken dienen afgerond in mei 2006.
- 54. Heropstarten werkgroep bezoekerscentra
In het verleden werd er een werkgroep opgericht voor de inrichting van het bezoekerscentrum Domherenhuis. Het is de bedoeling deze werkgroep terug op te starten.

Indicatoren

- Realisatie van het EFRO-dossier Hengelhoef.
- Uitwerking en realisatie van het EFRO-dossier Domherenhuis.
- Doorstart van de werkgroep bezoekerscentra.

H. EXTERN BELEID

Beleids optie: *Adviseren rond externe beleidsthema's om de belangen van SLL te behartigen*

Deze optie wordt gekozen omdat het externe beleid zeker geen ver-van-ons-bed-show is. Diverse thema's hebben direct of indirect effect op de werking van SLL. Toch werd tot hier toe eerder sporadisch dan structureel advies gegeven of een bezwaar ingediend vanuit onze vereniging. De stem van SLL werd bijgevolg veeleer weinig gevraagd en/of gehoord, daarom wordt volgende globale doelstelling nagestreefd:

Globale doelstelling: *Grotere weerslag van de opinie van SLL in externe beleidsbeslissingen*

Hoewel de mening van SLL in de toekomst beter naar voor moet komen in extern genomen beslissingen, is het geenszins de bedoeling om op alle mogelijke domeinen en niveaus te wegen. De veelheid aan bevragingen is te groot en de nodige verplaatsingen te ver, zodat deelname aan alle externe beleidsvergaderingen een te zware kost zou vergen van de basiswerking van SLL. Daarom geldt zowel voor de professionelen als de vrijwilligers dat advisering van het externe beleid enkel relevant is als:

- het behandelde thema van nabij verband houdt met de werking van SLL,
- de belangen van SLL hierbij inderdaad behartigd moeten worden.

Operationele doelstellingen

XXIII. Adviseren van het externe beleid dat van nabij verband houdt met onze werking

XXIV. Ondersteunen van vrijwilligers die adviseren rond het externe beleid

Acties

55. Inventariseren van alle externe beleidsthema's waarrond in 2004 mee vergaderd werd, advies/bezwaar gegeven werd, vragen gesteld en al of niet beantwoord werden, ...
Om te kunnen beoordelen in hoeverre externe beleidsthema's in relatie staan tot de werking van SLL, is het nodig om alle thema's waarmee we (vrijwilligers en professionelen) te maken kregen te kennen.

56. Adviseren (vergaderen, bezwaarschriften, brieven, ...) van een selectie van externe beleidsthema's die van nabij verband houden met de werking van SLL

Gezien de diversiteit van het externe beleid, het verschil in relatie met onze werking en onze mogelijkheden is het noodzakelijk om onze inbreng te richten op enkele specifieke thema's die van nabij verband houden met onze werking. De gekozen thema's kunnen dan beter onder de knie gekregen worden en beter geadviseerd, zodat onze belangen ook beter behartigd worden. Mandatering is steeds een uitdrukkelijke bevoegdheid van de Raad van Bestuur.

57. Jaarlijks bijeenbrengen van de vrijwilligers die adviseren rond het externe beleid

Meedenken aan het externe beleid is geen eenvoudige taak. Het vraagt ook een bijzonder engagement van de vrijwilligers om aan vergaderingen deel te nemen en/of in de pen te kruipen. Door vrijwilligers bijeen te brengen, blijven ze op de hoogte van de standpunten van SLL, kunnen ervaringen uitgewisseld worden en kunnen ze tips krijgen van de professionele medewerkers.

Indicatoren

- Actualisatie van de 'overlegstructuren'.
- Overzicht van uitgebrachte adviezen.
- Weerslag van de mening van SLL op genomen beslissingen.
- Evaluatie van de jaarlijkse bijeenkomst door vrijwilligers.

BIJLAGEN**BIJLAGE 1**

Achtergrondinformatie voor het beleidsplan werd onder andere gehaald uit volgende bronnen:

- Boekje en Powerpoint-presentatie + nota's infodag van 11 februari 2003 van Kwasimodo
- Nota's rond nieuwe + bestaande regelgeving en vrijwilligerswerking
- Evoluties lopende activiteiten Stichting Limburgs Landschap vzw
- Bevraging partners/SWOT-analyse werking Educatie Limburgs Landschap vzw
- Analyse mogelijke aankoopgebieden uit 2003
- Aanzet tot beleidsplan 'Aankoop en beheer' uit 2001
- Bevraging Peter Willeghems en René Meeuwis (hoofdzetel afdeling Natuur) op 19/09/2003

BIJLAGE 2

"Moeder waarom leven wij !?"

Een voorstel van methodiek voor het beleidsplan

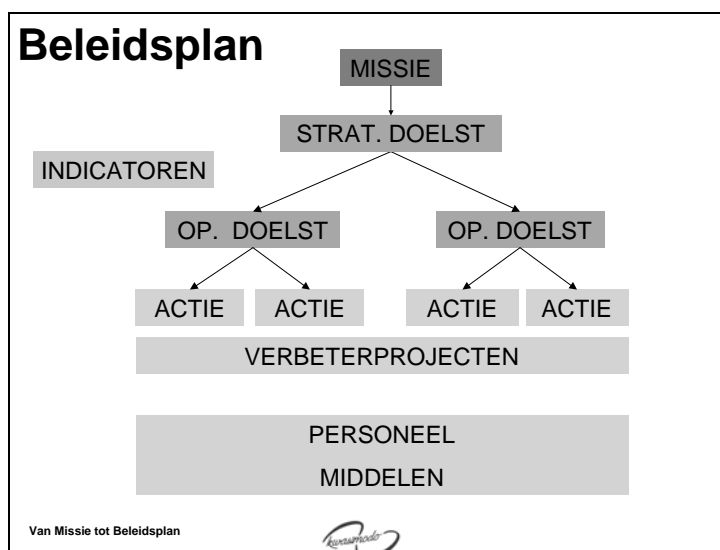
11/03/2003

Naar aanleiding van de vorige werkgroepvergadering van 6 februari 2003 hebben we een methodiek uitgewerkt die als leidraad kan dienen bij de opbouw van het beleidsplan.

A. Eerst enkele definities om verwarring in woordgebruik te vermijden;

(Definities volgens Kwasimodo vzw)

- Missie: de missie is een opdrachtverklaring, de bestaansreden van de organisatie, het ideaal van waaruit ze werd opgericht. Wat de vereniging wil bereiken, wat ze doet, waarom ze het doet.
- Beleid: het beleid beschrijft hoe men in een periode van 3-6 jaar de beschikbare middelen zal inzetten om die missie te realiseren (bv. via welke algemene en operationele doelstellingen).
- Wat is een beleidsplan? (vergelijk onderstaand schema)
 Waar (be)staat de organisatie voor (missie),
 Hoe staat de werking er nu voor,
 Gegevens verzamelen over de omgeving nu en morgen.
 Men bakent af ...
 wat men wil bereiken (strategische en operationele doelstellingen),
 wat men CONCREET gaat doen (acties),
 hoe men dat gaat controleren (indicatoren),
 En men waakt over de haalbaarheid (verbeterprojecten, personeel, middelen).

Het belang van het planningsteam wordt benadrukt door Kwasimodo vzw. Aandachtspunten bij de samenstelling ervan zijn:

- Wie opnemen in planningsteam?
 - Mensen met verschillende rol/plaats in de organisatie
 - Conform cultuur en waarden van de organisatie
 - Bereidheid tot samenwerken
 - Verschillende 'soorten' mensen: strateeg, actiemens, ...
 - Kleine organisatie: iemand die iets verder af staat (stelt vragen over vanzelfsprekendheden, jargon, ...).

Bij ons is het planningsteam tot stand gekomen op basis van vrijwilligheid en engagement van de huidige teamleden zonder voorafgaandelijk weet te hebben van deze aandachtspunten. Het leek interessant om de huidige samenstelling toch eens te toetsen met de aangehaalde punten.

Naar gelang de complexiteit van de organisatie wordt een teamgrootte van 4-10 mensen voorgesteld. Bij ons zijn er 8 mensen vertegenwoordigd.

De deelnemers moeten bereid zijn tot samenwerking. Dit betekent niet dat er geen meningsverschillen mogen zijn, integendeel, maar wel dat constructief naar oplossingen voor deze gezocht moet worden. Bij ons zullen ook wel verhitte discussies opduiken, maar we denken dat iedereen deelneemt om te werken naar een realistisch eindproduct, waardoor dit geen probleem mag zijn.

Men stelt dat gezorgd moet worden voor een heterogene samenstelling (persoonlijkheden) van het team, rekening houdend met de cultuur en opbouw van de organisatie.

In ons team zitten 2 mensen uit de RvB en een derde die is voorgesteld voor de RvB. Hugo maakt van bij de oprichting deel uit van de vereniging en draagt veruit de meeste ervaring mee betreffende de vereniging en de verhoudingen naar buitenuit. Jean draait ook al enige jaren mee in de RvB en is als vrijwilliger een actiegericht persoon. Voor Ludo geldt ongeveer hetzelfde maar hij is pas vrij recent actief betrokken bij de vereniging.

Vanuit het personeel zijn de deelnemers zeer lang (Ingrid), lang (Nadine, Frans), vrij lang (David) tot vrij kort (Piet) vertrouwd met de vereniging. De aanpak van toevertrouwde opdrachten varieert van meer bedachtzaam tot eerder impulsief. De taakomschrijvingen binnen (administratief, educatie, beheersplanning) en de invalshoek naar de vereniging (vb. opleiding, hobby (terreinerfaring), computerkennis) verschillen en daarmee ook de kennis van en de link naar verschillende mogelijke stakeholders (zie 2.1.).

Er wordt voorgesteld om voor de objectiviteit iemand te betrekken die wat verder van de vereniging afstaat. Op dit vlak heeft ons team (nog?) een leemte.

Wat ook nog uitgeklaard moet worden, zijn de wijze van terugkoppeling naar andere betrokkenen in de organisatie en een realistische maar niet te lange tijdspanne om de opdracht tot een goed einde te brengen.

Dat we niettemin toch goed bezig zijn mag blijken uit het feit dat we in overeenstemming met de handleiding van Kwasimodo vzw (i) werken met een gekende voorzitter en verslaggever van de werkgroepvergaderingen, (ii) we taken verdelen en afspreken wie bepaalde zaken schriftelijk voorbereid, (iii) we proberen deze teksten steeds voorafgaandelijk aan de volgende vergadering af te werken en ter beschikking te stellen van de andere deelnemers, ...

2. Methodiek

De opvolging van volgende 13 punten leiden tot een succesvol slagen van een beleidsplan;

1. planningsteam
2. organisatieprofiel
3. missie
4. gegevensverzameling
5. gegevensanalyse en beleidsuitdagingen
6. beleidsopties
7. strategische doelstellingen
8. beleidsindicatoren
9. operationele doelstellingen en resultaatindicatoren
10. synthese
11. afspraken en opvolging
12. redactie
13. afronding

Het belang van het planningsteam kwam hierboven aan bod. De punten 2 en 3 kunnen onder ons agendapunt 'Kader' geplaatst worden. Daarnaast hebben we op de vorige werkgroepvergadering van 6/02/2003 besloten om voor SLL/ELL te werken rond verschillende agendapunten, zijnde thema's die met onze werking te maken hebben. De volgorde van belangrijkheid van deze agendapunten zijn reeds vastgelegd.

Per agendapunt afzonderlijk zouden de punten 4 (gegevensverzameling) t.e.m. 9 kunnen behandeld worden. De agendapunten worden behandeld naar volgorde van belangrijkheid door een groep van 2 tot 3 mensen.

2.1. Gegevensverzameling

Dit is de analytische fase, de gegevens vormen de basis voor evenwichtige beleidskeuzes. Bij het verzamelen moeten sterkten en zwaktes geobjectiveerd worden.

In de loop van de gegevensverzameling zal het duidelijk worden of er onderscheid gemaakt zal moeten worden tussen interne werking, externe omgeving en ev. 'stakeholders' (= de nader te bepalen 'Partners' voor de verschillende agendapunten). Deze stakeholders kunnen divers zijn en onder andere de subsidiërende overheden, de overheidsdiensten, (ex-)leden, drukings- en doelgroepen, collega-organisaties, media omvatten.

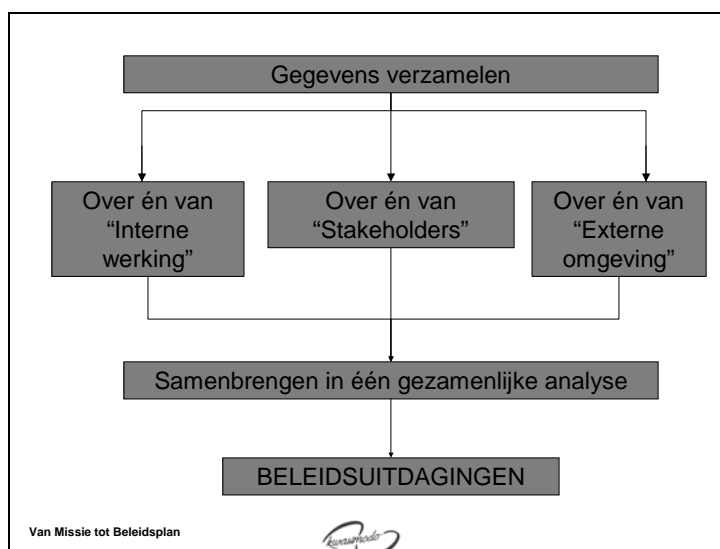
2.2 Gegevensanalyse en beleidsuitdagingen

Via een 'SWOT-analyse' (Strenghts, Weaknesses, Opportunities, Threats) worden de gegevens verwerkt. De sterktes en zwaktes van de vereniging worden geconfronteerd met de kansen en bedreigingen van haar omgeving.

Deze analyse zou je kunnen maken aan de hand van een tabel:

+	Kansen: - - -	Bedreigingen: - - -
Sterktes: - -	<i>Investeren</i>	<i>Verdedigen</i>
Zwakten: - -	<i>Beslissen</i>	<i>Schadebeheersing</i>

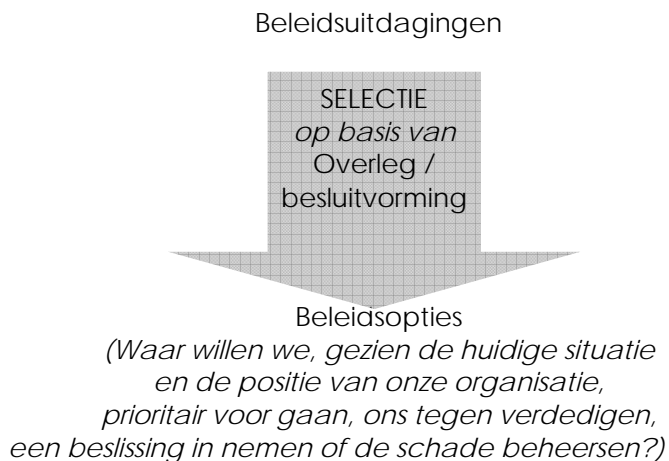
Schematisch kunnen de stappen beschreven in de punten 2.1. en 2.2. als volgt voorgesteld worden:

De volgende fase is het plenair samenbrengen van de SWOT-analyses van de verschillende agendapunten. Hieruit moeten we beleidsopties vastleggen.

2.3. Beleidsopties

Gesprek over en conclusies uit de confrontatie van de gegevens leiden tot detectie van de belangrijkste beleidsuitdagingen. Dit alles is altijd in functie van de realisatie van de missie!

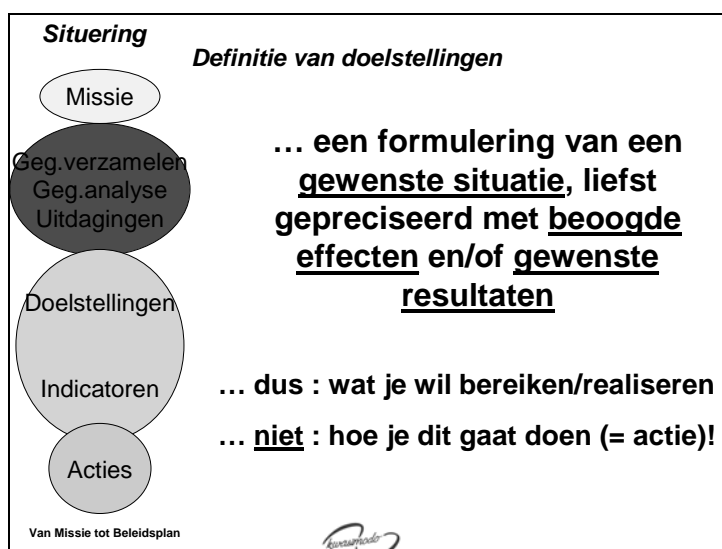
De agendapunten zijn punt per punt geanalyseerd door 2/3 personen. De analyse moet steeds leiden tot een zicht op de beleidsuitdaging(en) en een voorstel van beleidsoptie(s). Deze worden beknopt (vb. 1 pagina) gemotiveerd. Deze motivering wordt op een werkgroepvergadering besproken. De beleidsuitdagingen en de beleidsopties worden plenair behandeld. Het is een sleutelmoment in het beleidsplanningteam.

Als 'goede huisvader' moet er beslist worden welke de meest prioritaire opties zijn voor de periode waarop het beleidsplan betrekking heeft.

2.4. Beleidsdoelstellingen en indicatoren

De volgende stap is de doelstellingen vastleggen en de indicatoren kiezen om deze doelstellingen in concretere vorm te gieten.

Een doelstelling formuleert een gewenste situatie, liefst gepreciseerd met beoogde effecten en resultaten. Wat je wil bereiken, niet hoe je dit gaat doen (=actie) (zie onderstaand schema). Doelstellingen maken het beleid evalueerbaar.

Je hebt strategische en operationele doelstellingen. Strategische doelstellingen zijn algemene doelstellingen. Operationele doelstellingen zijn meer concreter. Een voorbeeld van een sportvereniging:

Beleids optie: investeren in sport als middel om meer jongeren aan te spreken

Strategisch doel: stijging van het aantal jonge deelnemers aan recreatieve sport

Operationele doelen:

- meer jongeren zijn geïnformeerd over het aanbod
- meer recreatieve initiatieven van sportvereniging specifiek voor jongeren zijn
- lokale besturen overtuigen van financiële steun aan recreatieve sport

Acties:

- website wekelijks actualiseren, flyers verspreiden
- initiatieven uitwisselen in structureel overleg
- opstellen van een voorbeeldreglement voor subsidieaanvraag

De volgende fase is het formuleren van indicatoren. Hoe gaan we op het einde van de rit nagaan / aantonen dat we onze doelstellingen hebben gerealiseerd?

Indicatoren kunnen bij ons bijvoorbeeld zijn een aankoopoverzicht, % natuurtypen bij beheer, monitoring en natuurstreefbeelden, enquêtes, interviews, percentages, sommen en verschillen berekenen, enz..

Waarom resultaatindicatoren gebruiken?

- Zet medewerkers aan doelstellingen concreet en meetbaar te maken.
- Sneller zien of iets in de verkeerde richting, niet snel genoeg, te snel, ... evolueert.
- Concrete aanknopingspunten voor evaluatie- en of functioneringsgesprekken: duidelijk wat men van iemand verwacht, heldere en in overleg afgesproken referentiepunten, ...
- het geobjectiveerd materiaal is zeer bruikbaar materiaal voor volgende beleidsplannen.

2.5. Synthese en opvolging

De doelstellingen en indicatoren worden voor de verschillende agendapunten vastgelegd door dezelfde mensen als door wie de gegevensanalyse is gebeurd. Als dit is gebeurd, wordt het voorstel van de doelstellingen en indicatoren weer plenair besproken en moet het tot een consensus komen.

De stap die hierop volgt is het formuleren van acties. Welke actie moeten ondernomen worden om de indicatoren gunstig te beïnvloeden? Aan de actie moeten ook de middelen, het personeel (wie voert ze uit, wie is verantwoordelijk?) en de timing gelinkt worden. Hier kan de tabel met acties en middelen, bepaald bij de jaarlijkse begroting voortaan aan vast gehangen worden.

Een beleidsplan is nooit 'af' omdat het altijd moet opgevolgd en geëvalueerd worden. Het vraagt om met een zekere regelmaat te bezinnen over de huidige, feitelijke gang van zaken binnen en buiten de vzw, de toekomstige situatie en de wijze waarop men denkt die te bereiken.

Samengevat bestaat de methodiek uit enkele stappen:

- gegevens worden verzameld en geanalyseerd,
- een Sterkte-zwakte-analyse maken van interne en externe factoren en een historisch financieringsplan synthetiseren zodat beleidskeuzen gefilterd kunnen worden,
- Beleidskeuzen uithelderen en concretiseren in een aantal activiteiten.

Bepaalde delen kunnen per agendapunt door enkele personen uitgewerkt worden, andere delen kunnen beter in de voltallige werkgroepvergadering behandeld worden.

1. planningsteam.	
2. organisatieprofiel:	Plenair
3. missie:	Plenair
4. gegevensverzameling:	2/3 personen
5. gegevensanalyse en beleidsuitdagingen:	2/3 personen
6. beleidsopties:	2/3 personen
7. strategische doelstellingen:	2/3 personen
8. beleidsindicatoren:	2/3 personen
9. operationele doelstellingen en resultaatindicatoren:	2/3 personen
10. synthese:	Plenair
11. afspraken en opvolging:	Plenair
12. redactie	x- aantal personen
13. afronding	Plenair

Het resultaat van het werken in een groepje met enkele personen wordt steeds op de werkgroepvergadering naar voor gebracht en besproken om gezamenlijk tot een consensus te komen.

De punten 10-13 hebben te maken met de afwerking van het plan en zijn op dit moment van minder belang. Voor de volledigheid vermelden we ze toch met een voorstel voor het aantal te betrekken personen bij de uitwerking ervan.

BELEIDSPLAN DOMHERENHUIS

artikel 19, BVR van 14/12/2001

TENACITER URGET

1. Oorspronkelijke bestemming en korte historiek

Een oude kaart uit 1650, betreffende eigendommen van de abdij van Averbode, tonen aan dat er een gebouw langs de Dekenstraat stond. Ook op de Ferrariskaart van 1775 staat een vrij groot gebouw getekend. Dit gebouw bestaat nu niet meer. Een zeer oude palmstruik, bij een waterput in het dennenbos, zou thans nog een aanwijzing kunnen zijn van waar dit gebouw heeft gestaan.

Omstreeks 1795 werd het Domherenhuis voor domheer Antoine Lambert de Villenfagne gebouwd. Het betrof een eerder bescheiden huis, dat later diverse malen werd uitgebreid of waarvan delen werden aangepast, en thans de centrale vleugel of hoofdgebouw vormt. Gedurende bijna twee eeuwen zou het Domherenhuis een belangrijke band hebben met de familie de Villenfagne en het domein van Vogelsanck. Ook de band met het dorp Zolder was van zeer groot belang omdat de baronnen van Vogelsanck vele burgemeesters opleverden en een sterke binding en inbreng hadden in het onderwijs en de kerk. De laatste telg uit de familie de Villenfagne die het Domherenhuis bewoonde, barones H  l  ne de Villenfagne de Vogelsanck (1887 -1966), leeft thans in de memorie en verhalen van de dorpsbewoners nog verder als bemoeial en regelricht.

De huidige schuur werd gebouwd in 1882. Ze heeft vermoedelijk geen veranderingen meer ondergaan. De toenmalige bewoner van het Domherenhuis, Leon de Villenfagne de Vogelsanck (1861-1930) liet deze schuur bouwen. Hij verliet de Domherenhuis in 1904, na de erfenis als Heer van Vogelsanck, en betrok het gelijknamige kasteel.

In 1938 werden de bestaande oostelijke gebouwen gesloopt en ingericht tot conci ergewoning en huiskapel. Tevens werd er een verbinding tot stand gebracht met het centrale gebouw op de eerste verdieping. Toen bovengenoemde Baron Leon overleed verhuisden zijn echtgenote en haar dochter H  l  ne naar het Domherenhuis. Het was de gewoonte dat de weduwe van de afgestorven baron uitweek van het kasteel van Vogelsanck naar het Domherenhuis. In de volksmond werd dit laatste dan ook het weduwenhuis henoemd. De vroomheid van beide dames kan niet alleen afgeleid worden uit de inrichting van een huiskapel maar tevens aan het Mariabeeld boven de deur van de conci ergewoning. In het centrale gebouw werd de rechthoekige bescheiden ingang deur, vanop de binnenplaats, vervangen door een korfboogdeur waarboven de wapenschilden van beide vrouwen aangebracht werden met de spreuk *Tenaciter Urget*. De oorspronkelijke ingang deur, nu beschouwd als achterzijde naar het park, verloor hierbij haar functie. De Koetsweg, een rijweg vanaf het Domherenhuis rechtstreeks naar het kasteel van Vogelsanck, verloor vanaf dan zijn rol. Binnen in de centrale vleugel werden in dezelfde periode aanpassingswerken uitgevoerd zoals de huidige trap en een aantal binnendeuren.

De oude westvleugel, die opgetrokken was in leem, werd in 1964 vervangen door een bakstenen gebouw. Het moest dienen als stalling en schuur. Het gebouw werd echter nooit afgewerkt. De bewoonster, en bezielster van de werken, overleed 2 jaar na aanvang van de werken. Het Domherenhuis is steeds in de familie de Villenfagne gebleven tot in 1976 toen de verkoop aan, de toenmalige zelfstandige, gemeente Zolder heeft plaatsgevonden voor 45 miljoen Bef.

De fusiegemeente Heusden-Zolder (sinds 1 januari 1977) zat opgescheept met een betwist "geschenk" en had in eerste instantie de bedoeling om de gebouwen en het bijhorende parkgebied een functie te geven als jeugdverblijfaccomodat e. In het kader van deze bestemming zijn de nodige dossiers opgemaakt en klaargemaakt voor aanbesteding, doch tot een uitvoering van dit dossier is het nooit gekomen.

Sindsdien heeft de gemeente de toestemming verleend aan een aantal organisaties om gebruik te maken van het hoofdgebouw en de westelijke vleugel. Wij vermelden:

- Kind en Gezin
- De muziekacademie
- Basiseducatie "Bijblijven"
- Vzw Alternatief

De oostvleugel is steeds bewoond geweest door een huisbewaarder.

Toen Stichting Limburgs Landschap vzw in de zomer van 1999 het Domherenhuis kocht, drongen diverse opknappwerken zich op. De westvleugel was nog altijd niet afgewerkt.

2. Huidig gebruik

2.1 Westelijke vleugel

Deze vormt geen onderdeel van de bescherming.

Na de aankoop heeft de Stichting Limburgs Landschap aan de westelijke vleugel een aantal voorlopige invullingen gegeven. De arbeidsploeg van Midden-Limburg heeft er een eetzaal en werkhuis. Tevens is er een voorlopig documentatiecentrum gehuisvest. Een kamer werd afgeschermd om de natuurcollectie van Pater Landewald Janssen een onderkomen te geven.

2.2 De schuur

De schuur werd in gebruik genomen als stallingruimte voor een tractor en allerlei ander natuurbeheermateriaal. In het kader van de restauratie is de schuur het eerste aandachtspunt gezien de slechte staat waarin het gebouw zich bevindt.

2.3 Hoofdgebouw

Het eerste verdiep van het hoofdgebouw is in de zomer van 2000, na een grondige aanpassing van nutsvoorzieningen, uitbouw van alarmsystemen en uitvoering schilderwerken, in gebruik genomen door de administratieve diensten van Stichting Limburgs Landschap vzw. Op de benedenverdieping werd een lokaal ingericht als vergaderruimte. Een ander lokaal is in gebruik genomen als archief van tijdschriften, publicaties en gadgets.

2.4 Oostelijke vleugel

In de loop van 2002 verliet de huisbewaarder de conciërgewoning.

De kapel werd ingericht tot vergaderzaal en ontvangstruimte, waardoor de vergaderzaal in het middengebouw vrij kwam.

Een aantal ruimtes (studio beneden) werden ingericht voor een nieuwe huisbewaarder, die vanaf 1 september 2003 de ruimte bewoont. Het eerste verdiep van de rechtervleugel is hierdoor vrijgekomen. Noodzakelijke inrichtingswerken inzake verwarming en elektriciteit werden in de tussenperiode uitgevoerd. Hierdoor ontstaat de mogelijkheid om de administratieve diensten bij de restauratie van het centrale gebouw naar deze vleugel over te brengen.

De garage met de twee typische poorten en de bovenliggende "knechtenkamer" worden gebruikt in het kader van begeleiding van alternatief gestraften die naar de vereniging verwezen worden voor de uitvoering van werkstraffen in het natuurbehoud.

3. Nieuwe bestemming

3.1. Het hoofdgebouw

Het hoofdgebouw krijgt een openbaar karakter. Er zijn diverse functies voorzien.

1) Natuur en Architectuur

De toegang van het bezoekerscentrum wordt opgevat als een aanknopingspunt tussen het Domherenhuis en het omliggende park. De grote raamopeningen en de vide maken vanaf de eerste oogopslag in de nieuwe ruimte het park zichtbaar. Via een open trappenpartij wordt een samenhang gecreëerd tussen de tentoonstellingsruimte en de kelder en gelijkvloerse verdieping en maakt ook tegelijkertijd de verbinding mogelijk met de huidige administratieve verdieping en de dienstruimten in de onvoltooide vleugel. Vanaf het eerste ogenblik ervaart de bezoeker natuur en architectuur.

2) Baliewerking

Aan de balie wordt het onthaal georganiseerd. Hier zullen de bezoekers hun eerste aanspreekpunt vinden om o.m. natuureducatieve excursies te ondernemen. Aan de balie zal er eveneens info te vinden zijn over diverse onderwerpen zoals :

* de plaats van het Domherenhuis in het verleden en de heerlijkheid Vogelsanck door de eeuwen heen

* het park rondom het gebouw

* de betekenis van Stichting Limburgs Landschap vzw inzake de natuurbehoud in Limburg

* de natuurgebieden van de vereniging in de onmiddellijke omgeving.

De vastlegging van activiteiten zal eveneens hier gebeuren. Mensen die op zoek zijn naar informatie over de Limburgse natuur, kunnen aan een ingerichte werkzone voor de bezoeker terecht. Stichting Limburgs Landschap heeft immers een documentatiecentrum over de Limburgse natuur. Deze documentatie wordt doorlopend verder uitgebreid.

In het kader van het Besluit van de Vlaamse regering van 27 juni 2003, ingevolge het Decreet op het natuurbehoud en het natuurlijk milieu d.d. 21/10/1997, kan de vereniging door de onthaalsubsidie (art. 21) de werking van een centrum voor bezoekers realiseren.

3) Publieksruimtes

a) Het kader met een eigen gezicht en vergezicht.

Het kader leent zich uitstekend om te refereren naar de geschiedenis van het gebouw en het geslacht de Villenfagne. Uit dit geslacht komen de mensen die er generaties lang geleefd hebben in verbinding met kasteel van Vogelsanck. Dit kasteel was vele honderden jaren het centraal punt in de gelijknamige heerlijkheid. Een gebiedsomschrijving die pas na de ontdekking van de steenkool een ingrijpende wijziging zou ondergaan aangaande de activiteiten en levensgewoontes van haar bewoners. Het kader biedt door zijn uitzicht op het park de opportuniteit om een eerste link te leggen tussen het huis en zijn onmiddellijke omgeving: het park. Rechtstreekse verwijzingen naar een aantal merkwaardige bomen is van binnen uit mogelijk.

Het eigen gezicht van het Domherenhuis biedt in de opeenvolgende ruimtes telkens een eigen gezicht door de architectuur van de ruimte zelf en door het uitzicht vanuit de diverse kamers naar de parkfragmenten. Elk interieur heeft een eigen gedaante door de aanwezige houten vloer, de wandbekledingen, de schouw met typische marmersoorten, het stuckwerk, de houten vouwluiken, een spiegel boven de haard. Elke kamer staat door de eigen kenmerken een beetje op zichzelf en reflecteert ook de ontwikkeling van de eigen architectuur. De strenge sobere basisvorm met geschilderde wanden en oude houten vloeren in brede planken naar de meer verfijnde bespannen ruimtes met vernieuwde parketvloeren en bewerkte deuren.

Dit eigen gezicht wordt in de opbouw van de publieksruimtes aangegrepen om thematisch de tentoonstellingsruimtes vorm te geven. Het uitzicht naar de voor - en achterzijde van het park laten toe om klemtonen te leggen of verbindingen te maken met de aanwezig parkelementen.

De oude dienstlokalen , uit de "kasteel - tijd", waar de opeenvolgende verbouwingen het meest zichtbaar zijn worden in het geheel van het bezoekerscentrum meer als algemene ruimtes opgevat (o.m. baliefunctie). Hierdoor blijft de ruimtelijke structuur van het huis gerespecteerd en behoudt het zijn inwendige logica.

b) De tentoonstellingsruimtes

De bezoeker moet binnen kunnen bekijken wat in de nabije omgeving van het huis te beleven valt door een bezoek aan de natuurgebieden. Het is a.h.w. een verhaal om de Stichting Limburgs Landschap en haar activiteiten in het Limburgs landschap te belichten. De rijke collectie van wijlen Pater Landewald Janssen, die ter beschikking is, kan dit zowel thematisch als structureel onderbouwen.

- Stichting Limburgs Landschap vzw

De vereniging kadert in een historische context, in de provincie Limburg, die vanuit **natuurbeleving** en **natuurkennis** het besef oplevert dat bepaalde landschaps- en natuurwaarden verloren gaan door allerlei **bedreigingen**. Deze situeren zich vooral na de tweede wereldoorlog. Het ervaren van deze bedreigingen roept in eerste instantie een reactie tot **natuurbescherming** en nadien tot **natuurbehoud** op. De uitbouw van organisaties inzake bescherming en behoud wordt gerealiseerd, in Limburg typisch op provinciaal niveau.

Het **natuurbehoud** heeft tot doel: beheer, herstel, ontwikkeling en inrichting van landschappen die rijk zijn aan **biodiversiteit** of die potenties hebben om deze biodiversiteit te realiseren op middellange termijn. Alle acties die hiertoe ondernomen worden beogen een **duurzame ontwikkeling** voor de toekomst.

Toelichting:

Natuurbeleving: zie vooral schilderkunst en ook literatuur. Illustratie hiervan aan concrete gegevens uit de schilderschool met prominente figuren als: Emiel Van Doren, Armand Maclot, Charles Wellens en zo vele anderen. De beklivende visie op de Kempen van schrijver Hilarion Thans uit 1936 blijft een waardevol tijdsgebonden document.

Natuurkennis: zie vooral de "Wetenschappelijke Vereniging" en Natura Limburg. Prominent waren de archeologen Aerts, Claessens, Daniels, Jaminé e.a. Inzake plantkunde dienen Berghs en Enckels zeker vermeld te worden.

Bedreigingen: alle knelpunten uit de diverse gebiedsbeschrijvingen die een gevolg zijn van de ontplooiing van menselijke activiteiten of het wegvallen hiervan. Pater Landewald Janssen was een der eersten die oorzaak en gevolg duidelijk stelde.

Natuurbescherming: een reeks van maatregelen om soorten of biotopen wettelijk te beschermen. Hiervoor kunnen typische Limburgse soorten en hun omgeving opgevoerd worden via allerlei middelen.

Natuurbehoud: activiteiten om de biodiversiteit, veelheid aan levensvormen, te optimaliseren en een bepaalde vooropgestelde landschapsvorm te realiseren. Hier komen beheersmaatregelen aan bod die uitgevoerd worden om bepaalde resultaten in het landschap te bekomen met hun weerslag op typische soorten.

Duurzame ontwikkeling: de levensomstandigheden voor de toekomst zo gunstig mogelijk in stand te houden. Welke landschapstypes dienen behouden te blijven en ten gunste van welke soorten.

- Limburgs landschap

Het landschap waarin wij leven is bepaald door de **geschiedenis** van de omgeving zoals die zich door de eeuwen heen ontwikkeld heeft en de **menselijke activiteiten** die onze voorouders erin ontwikkeld hebben. Deze twee **factoren** leveren een reeks landschappen op met een **eigenheid** die door landschappelijke eigenschappen en soortenrijkdom geïllustreerd wordt.

Welke **landschapstypes** dienen in Limburg behouden te worden en welke beschermings- en beheersmaatregelen daarvoor nodig zijn is de inzet van het natuurbehoud in het algemeen en de werking van SLL in het bijzonder.

Welke **soorten** daardoor gunstige levensomstandigheden behouden of kunnen krijgen verduidelijkt de gebiedsvisie. Deze visie of beheersplan wordt door de wetenschappelijke instellingen en de overheid op hun waarde getoetst.

Toelichting:

Geschiedenis: hoe het uitzicht van onze omgeving zicht door de eeuwen heen gevormd heeft. Hiervoor kunnen de beschikbare geologische relicten verduidelijkingen brengen. Het resultaat van de invloed der elementen komt tot uiting in onze beekvalleien (belangrijkste werkerrein van de vereniging), de stuifzandduinen (Hengelhoef, Slangebeekbron), heuvels als de Bolderberg en de Galgenberg, de uiterwaarden enz.

Menselijke activiteiten: welk type landschap danken we voornamelijk aan menselijke activiteiten uit het verleden. Hier worden een serie handelingen ondergebracht die ons natuur opgeleverd hebben waarvan we thans zeggen dat het waardevolle natuur is of worden kan. Voorbeelden:

- het kleinschalige landschap met typische elementen als houtwallen. Zie o.m. Kolveren met de Bellik - structuur. Toponomie kan hier zeer verduidelijkend werken.
- vijvers en moerassen. O.a. het belang van rietland voor een reeks uitzonderlijk zeldzame vogelsoorten. Zie Ballewijer en een gedeelte van de Laambeekvallei. Ook hier toponomie als band naar het verleden.
- mijnverzakkingsgebied met alle gevolgen voor de waterhuishouding. Zie Schansbeemden
- grinduitbatingen en hun potenties. Zie Bergerven
- de wateringen met hun typische begroeiing. Zie Warmbeek.
- mergelgrotten en hun belang voor de vleermuizen. Zie Coolen.

Eigenheid

Hierbij is het streven gericht op het behoud van wat algemeen als typisch en kenmerkend voor de regio aanvaard wordt. Dit zowel in esthetisch als cultuurhistorisch opzicht. Uiteindelijk is dit wat wij in onze cultuur door de eeuwen heen opgebouwd hebben als bewondering van en verwondering over de natuur in al zijn facetten. Denken wij hierbij maar aan Vergilius "**O ubi campi?**" waarbij hij zijn treurnis uit aan het gemis van de landelijke rust in de open ruimte. Natuurbeleving avant la lettre.

Landschaptypes

Zonder het publiek te overdonderen met het verschil tussen soorten bos of grasland moet duidelijk blijken welke de opdracht van het beheer is om bepaalde onderscheiden landschappen te behouden of te creëren. Het inzetten van grote grazers in natuurgebieden is hierbij een belangrijk thema omdat het publiek dit soms meer ziet als een attractie dan wel als een middel om doelstellingen te realiseren.

Soorten

De aaibaarheidsfactor, opvallende kleuren, bizarre vormen, bijzondere groei of levenswijze, de "geneeskrachtige waarde" van soorten bepalen in hoge mate de belangstelling van het grote publiek.

Dit zijn in de te verstrekken informatie uitstekende hulpmiddelen om het publiek tenminste de ervaring te geven dat een bezoek aan het Domherenhuis zinvol geweest is. Binnen bekijken om er toe aan te zetten buiten te beleven wat de natuur biedt in de omgeving is de rode draad in het opzet.

c) Documentatiecentrum

Sedert enkele jaren is de vereniging reeds actief met het openstellen en het uitbouwen van een documentatiecentrum dat gericht is op de natuur in het algemeen en de Limburgse natuur in het bijzonder. Het centrum richt zich tot iedereen die informatie zoekt over alle mogelijke gegevens inzake flora en fauna, zowel in het verleden als tegenwoordig, en historische gegevens rond waardevolle natuur in Limburg. Het provinciebestuur heeft bijgedragen tot de realisatie van dit centrum. Tijdens de kantooruren en op zaterdagmiddag is het thans reeds open voor het publiek. Bij de restauratie van het hoofdgebouw zal er meer ruimte beschikbaar zijn om de documentatie vlotter bereikbaar te maken. Moderne media zullen kunnen ingeschakeld worden om een aantal aspecten publieksvriendelijker te maken.

d) Vergaderfaciliteiten

Door de inrichting van de voormalige huiskapel tot vergaderzaal bestaat thans reeds de mogelijkheid om groepen voor allerlei doeleinden te ontvangen en te begeleiden. Deze vergaderzaal kan o.m. dienen om voorbereidende toelichting te geven aan deelnemers van geleide wandelingen, om ruimte te verschaffen aan allerhande initiatieven (lokaal of bovenlokaal) voor vorming en voor de organisatie van eigen bijeenkomsten voor vrijwilligers en personeelsleden. Bij de restauratie van het hoofdgebouw zal meer ruimte ter beschikking zijn, eventueel in aanvulling op het cultuurcentrum, om groepen de mogelijkheid te verschaffen in het kader van het Domherenhuis activiteiten te ontwikkelen.

3.2 De oostelijke vleugel

Van oudsher de conciërgewoning met huiskapel en garage. De woonfunctie voor een "toezichter" blijft behouden. Dit toezicht blijkt nodig om de veiligheid in het oog te houden i.v.m. de aangebrachte alarmsystemen en het openbaar karakter van het omliggende park. De vergaderzaal in de voormalige huiskapel kan zijn functie in de toekomst behouden.

Om gedurende de restauratiewerken aan het hoofdgebouw de administratieve diensten onder te brengen zijn alle maatregelen genomen om een verhuis naar deze vleugel mogelijk te maken. In de loop van 2002 zijn hier aanpassingen doorgevoerd inzake verwarming, elektriciteit, alarm en telefonie.

Nadien zal de woonfunctie groter kunnen gemaakt worden.

3.3 De schuur

Deze zal na restauratie gebruikt worden als opslagplaats voor machines en materialen die gebruikt worden door de arbeidersploeg die in de terreinen van de vereniging in de regio Midden-Limburg actief is. Er zal tevens mogelijkheid bestaan om allerhande gebruiksmateriaal op te stapelen.

3.4 De westelijke vleugel

Deze valt buiten het kader van de bescherming. Op langere termijn is dit gebouw geschikt om ingericht te worden als kantoorruimte.

4. Het bovenlokaal karakter

4.1 Historisch

Door zijn verbondenheid met het kasteel van Vogelsanck en de vertakkingen hiervan buiten de oude heerlijkheid is het Domherenhuis altijd een bovenlokaal begrip geweest. De 3 gouden Sint - Jakobsschelpen , in het wapen van de de Villenfagnes boven de ingang deur van het Domherenhuis, verwijzen naar het bedevaartsoord Santiago de Compostella. Op de bedevaartsweg naar Compostella bezaten de de Villenfanges immers drie kastelen waar de pelgrims konden overnachten.

4.2 De vereniging

Stichting Limburgs Landschap is over de ganse provincie actief en beheert een areaal van 1.500 ha natuurgebied gespreid over Limburg. Het centrale punt en uitvalsbasis van de vereniging, met haar vrijwilligers en professionelen, is het Domherenhuis. De provinciale werking wordt aangevuld met grensoverschrijdende samenwerkingsvormen in het kader van Europese projecten. Het documentatiecentrum is gericht op gegevens voor gebruikers over de ganse provincie.

4.3 De ligging

Voor de recreant en de toerist kan het Domherenhuis een uitvalsbasis betekenen voor bezoek aan belangrijke natuurarealen in de regio. Naast de eigen natuurgebieden in de omgeving dienen in dit verband zeker vermeld te worden: enerzijds het Vijvergebied van Midden-Limburg (grootste vijvercomplex van ons land) en anderzijds het uitgestrekte heidegebied in het zogenaamde Park van Midden-Limburg (met belangrijke gebieden als Ten Haagdoornheide en De Teut. Deze twee kernen die zich uitstrekken over de gemeentes: Hasselt, Zonhoven, Houthalen-Helchteren, Genk en Heusden-Zolder zijn via het Limburgse fietsroutenetwerk van hieruit te ontdekken. In de lokale Kastelenroute is het Domherenhuis als een van de pleisterpunten opgenomen.

5. Permanente toegankelijkheid

Het Domherenhuis en het park hebben als bestemming op de gewestplannen : zone van openbaar nut. Talrijke wandelaars gebruiken dagelijks het gebied als wandelzone. Voor de nabijgelegen verzorgingsinstelling is het een omgeving waar de patiënten uitgebreid gebruik van maken.

Het onthaal in het Domherenhuis gebeurt thans door het personeel dat tijdens normale kantooruren aanwezig is in het gebouw. Voor de dienst van het documentatiecentrum is tijdens de kantooruren en op zaterdagmiddag iemand ter beschikking.

Zoals hoger aangegeven, onder 3.1 Hoofdgebouw , zal in de toekomst het gebouw opengesteld worden voor het publiek. Minimaal zal voldaan worden aan de normen die voorzien zijn onder de rubriek onthaal in het eerder genoemde besluit van de Vlaamse regering van 27 juni 2003 inzake de bezoekerscentra. Deze minimale eis behelst : art 21 §1 2° *“ het bezoekerscentrum is minstens gedurende 140 dagdelen, waarvan 20% gedurende weekend- en feestdagen vrij toegankelijk voor het publiek. Een dagdeel bestaat uit 4 openingsuren.”*. Uiteraard blijft door de aanwezigheid van het personeel tijdens de werkdagen een opvangmogelijkheid bestaan en zullen er voor aangekondigde groepen afspraakmogelijkheden zijn , te realiseren hetzij door de professionelen hetzij door de vrijwilligerswerking.

Er wordt geen toegangsprijs tot het bezoekerscentrum gevraagd.

De baliewerking, zoals eerder beschreven , zal voltijds het aanspreekpunt zijn voor de bezoekers van het Domherenhuis. De vergaderfaciliteiten zullen minimaal tijdens de kantooruren beschikbaar gesteld worden.

6. Onthaal en publiekswerking

Sedert de vereniging zijn intrek genomen heeft in het Domherenhuis is er een klantvriendelijk onthaal voor iedereen die naar informatie vroeg. In september 2000 werd een brochure opgemaakt over het huis en het park voor iedereen die belangstelling had. Vanuit het Domherenhuis werden regelmatig geleide wandelingen ondernomen in het aanpalende park. Het Domherenhuis werd eveneens regelmatig als verzamelpunt gebruikt voor geleide wandelingen in natuurgebieden van de vereniging in de nabije omgeving.

Het documentatiecentrum werd opengesteld voor belangstellenden. De vergaderzaal werd ter beschikking gesteld en gebruikt voor diverse ontmoetingen, vergaderingen en vormingsmomenten.

In mei 2003 werd een tweedaagse informatieronde georganiseerd voor rechters en magistraten die betrokken zijn met de alternatief gestraften. Hiervoor werd de binnenplaats en een aantal lokalen gebruikt. In november 2003 werd de oostelijke vleugel ter beschikking gesteld van het kunstevenement *Artikel 27*. De grote belangstelling van het publiek wees er op dat het kader uitzonderlijk geschikt is om ook te participeren in organisaties van derden.

Door de realisatie van het bezoekerscentrum zullen de huidige activiteiten gevoelig uitgebreid worden omdat het gebouw dan pas ten volle zijn publieke functie zal hebben. De inrichting van de tentoonstellingsruimte zal bovendien bezoekers aantrekken die omwille van het aanbod kennis willen maken en met het gebouw en met de uitbouw van het informatieve luik dat eerder toegelicht werd.

Deelname aan algemene activiteiten als open monumentendagen en opname in het aanbod van het toerisme zullen in de toekomst mogelijk zijn.

Via de web - site en de promotie van de vereniging via de media zal de aandacht van het publiek op het bezoekerscentrum getrokken worden.

7. Kwalitatieve en educatieve nieuwe bestemming

Onder de hoofding 1.3.1. Het hoofdgebouw, punt 3 publieksruimtes, is uitvoerig behandeld welke het kader is en wat in de tentoonstellingsruimte aan bod kan komen.

Met respect voor het bouwkundig erfgoed zal het gebodene in diverse opeenvolgende kamers en, via de vide, in de kelder ondergebracht worden. Met een audio-opname kan de bezoeker individueel vanaf de balie begeleid worden door de volledige publieksruimte.

Het concept van de kelder leent zich uitstekend om uit de waardevolle collectie van Pater Landewald Janssen te putten en dan in het bijzonder in verband met de fossielen, gesteentes en resultaten van mijnboringen op diverse dieptes. Deze collectie stond eertijds in het Heilig Hartcollege te Heusden maar moest wegens plaatsgebrek verdwijnen en is aan de Stichting Limburgs Landschap geschonken. Dit gedeelte zou een vast onderdeel van het bezoekerscentrum vormen met vitrines aan weerszijden van een loopzone. Een link naar de geschiedenis van de plaats kan gelegd worden inzake vondsten en boringresultaten in de voormalige kolenmijn van Zolder. Uit deze collectie is reeds een selectie gemaakt door de werkgroep Geologie van LIKONA. In het huidige concept is in de kelder eveneens een mini - bioscoop voorzien.

In de publieksruimtes zal rond hoofdthema's gehandeld worden via infopanelen. Aanvullingen hierop kunnen via interactieve mogelijkheden uitgebreid worden. Verplaatsbare maquettes kunnen gebruikt worden om enkele bijzondere landschapstypes in detail weer te geven. De themakamers die op het park gericht zijn bieden de mogelijkheid om een aantal merkwaardige bomen in de kijker, letterlijk en figuurlijk, te plaatsen. In de meest geschikte ruimte kan de historie van het huis en de band met Vogelsanck tot uiting komen.

In het concept moeten mogelijkheden blijven om voor bijzondere of seizoensgebonden omstandigheden een thema speciaal en tijdelijk uit te werken. Ook hier kan de collectie van Pater Landewald Janssen benut worden. We denken o.m. aan de verzameling paddestoelen, vlinders, insecten enz.

De balie verschaft niet alleen informatie aan de bezoekers maar is tevens voorzien van een "werkzone" waar de documentatie beschikbaar is die ter plaatse kan geraadpleegd worden. Voor "onderzoekers" kunnen op de bovenverdieping ruimtes ter beschikking gesteld worden.

Beperkte groepen kunnen in het hoofdgebouw gebruik maken van vergaderfaciliteiten in ruimtes van diverse omvang.

De zolderruimtes kunnen ingericht worden voor studieruimtes maar omwille van de veiligheid zouden deze voor het publiek niet toegankelijk zijn.

8. Bereikbaarheid van het Domherenhuis

8.1 Openbaar vervoer

Het Domherenhuis is bereikbaar met het openbaar vervoer: lijn 23 van De Lijn vanuit het NMBS - station van Hasselt of het NMBS -station van Heusden. De reistijd vanuit Hasselt bedraagt 30 minuten, vanuit Heusden 15 minuten. De afstaphalte Schobbenberg ligt in de buurt van het Domherenhuis.

Daarnaast komt een variante van lijn 2 (Hasselt NMBS station - Beringen mijn) langs het rond punt (afstaphalte Zolder kruispunt) op enkele honderden meters van het Domherenhuis. Deze bus rijdt om het uur via Zonhoven en Houthalen.

8.2 Met de wagen

Op de autosnelweg E314 neemt men de afrit 28 en rijdt naar Zolder centrum. Voorbij het gemeentehuis slaat men rechtsaf (Molenstraat) en volgt de bocht naar links (Dorpsstraat-Dekenstraat). Tegenover het cultuurcentrum slaat men rechtsaf de oprijlaan naar het kasteel. Via de afrit 29 van dezelfde autosnelweg kan men via het Industrierrein Zuid van Houthalen de richting Zolder inslaan en daar de aanduiding naar het cultuurcentrum volgen.

8.3 Fietsroutenetwerk

Bij het voormalige station van Houthalen de spoorweg oversteken, richting Zolder fietsen en de aanduiding cultuurcentrum volgen.

9. Publiekswerving en promotie

In het kader van de eerder genoemde onthaalregeling van bezoekerscentra zal publiekswerving één van de uit te voeren taken zijn. Deze publiekswerving zal zich tot een zo breed mogelijk publiek richten en kan onder meer deel uit maken van een toeristisch aanbod van de plaatselijke dienst voor toerisme. Een mooie brochure , uitgave 2000, over het huis en het park is nu reeds beschikbaar.

Inzake promotie zullen verschillende kanalen gebruikt worden om het bezoekerscentrum onder de aandacht van het publiek te brengen:

- de web-site van de vereniging
- het ledenblad van de vereniging
- artikels en editorials in kranten en tijdschriften
- een folder in samenhang met de omringende natuurgebieden, in voorbereiding
- interviews met plaatselijke radio's, T.V. en kranten, thans ook
- medewerking aan manifestaties van diverse media, thans ook
- opname in dagtrips van toerisme
- deelname aan beurzen, thans ook
- aandachtspunt in folders van het fietsroutenetwerk
- deelname inzake initiatieven rond monumenten en parken
- het bezoekerscentrum als startplaats voor diverse educatieve activiteiten inzake natuur.

10. Onderhoudsplan

Vanaf de aankoop van het Domherenhuis heeft de vereniging diverse werken, volledig op eigen kosten, uitgevoerd.

Om het centrale gebouw geschikt te maken voor de huisvesting van de administratie werden door vele vrijwilligers in de weekends opruimingswerken uitgevoerd, werden deuren, muren , vloeren, luiken enz gereinigd.

De oude elektriciteitsleidingen werden volledig - door de ganse vleugel - vernieuwd en nieuwe verlichtingselementen gehangen. De centrale verwarming werd volledig vervangen

door een nieuwe en aangepaste. Er werd een sanitaire ruimte en keuken geïnstalleerd. Een alarm- en brandalarminstallatie werden in deze vleugel aangebracht. Ten einde met de modernste communicatiemiddelen te kunnen werken werden daartoe de nodige voorzieningen getroffen. Nieuwe aanvoleidingen voor water en gas werden aangelegd.

In de oostelijke vleugel zijn in 2003 belangrijke werken uitgevoerd inzake "bewoonbaarheid". We vermelden de uitvoering van dak - en schilderwerken (binnen) naast de volledige vernieuwing van de centrale verwarming en deze van de elektriciteit. Op de eerste verdieping werd de nodige faciliteiten inzake elektriciteit, telefonie en alarm aangebracht om bij de restauratieweken aan het centrale gebouw de administratie te kunnen verhuizen.

Om rond de schuur een werkbare en veilige ruimte te bekomen werd een hekken aangebracht binnen de eigendom van de vereniging. Dit werd bij de aankoop, en vermeld in de aankoopakte, bedongen ten einde voor de westelijke zijde enige afscheiding van het park te realiseren voor bescherming van de materialen in de aanpalende gebouwen.

In de toekomst dienen volgende restauratiewerken uitgevoerd te worden:

- grondige renovatie van de schuur
- renovatie van de centrale vleugel met o.m. het dak, de gevel, de zolders, de kelder, binnenwerken op het gelijkvloers en de eerste verdieping enz..
- inrichting van centrale ontvangstruimte met vide waartoe het sanitair behoort
- onderhoudswerken aan verbinding tussen de centrale en de oostelijke vleugel
- renovatie van de oostelijke vleugel met o.m. de poorten, een aantal ramen, de waterafvoer , dakwerken enz..

Onderhoudsklusjes kunnen door het eigen personeel of, onder leiding van de begeleiders, door alternatief gestraften uitgevoerd worden.

11. Beheersorganen

De Stichting Limburgs Landschap vzw is eigenaar van het Domherenhuis door aankoop van de gemeente Heusden-Zolder in 1999. Ten einde een zinvolle bestemming voor de toekomst van het gebouw te vinden had het gemeentebestuur publiek kenbaar gemaakt dat tot een verkoop zou worden overgegaan. In de krantenartikels van destijds stond letterlijk vermeld dat het gemeentebestuur er zelf niet meer in wilde investeren en er geen geschikte bestemming kon aan geven. Uit de kandidaten werd de vereniging omwille van de aard van haar werking en doelstellingen als meest geschikte weerhouden.

De vereniging werd opgericht als vereniging zonder winstoogmerk te Maaseik op 10 november 1971 en de statuten gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 6 januari 1972. Ingevolge de nieuwe bepalingen inzake de verenigingen zonder winstoogmerk zullen de statuten aangepast worden op de Algemene Vergadering van maart 2004.

Stichting Limburgs Landschap vzw is een van de 3 Vlaamse terreinbeherende verenigingen en als dusdanig door de Vlaamse regering erkend en gesubsidieerd.

De algemene vergadering is het hoogste gezagsorgaan in de vereniging. Haar bevoegdheden zijn bepaald in de statuten. De ledenlijst werd, ingevolge de bepalingen uit de nieuwe wet op de vzw's , neergelegd bij de Rechtbank van Koophandel. De algemene vergadering vergadert ieder jaar in de maanden maart en oktober om haar bevoegdheden uit te oefenen.

De Raad van Bestuur, waarvan de lijst ter publicatie neergelegd werd bij Rechtbank van Koophandel bestaat uit:

Pierre Van Haelst	Maaseik , voorzitter - schatbewaarder
Karel Borgs	Heusden-Zolder , ondervoorzitter
Hugo Pluymers	Zonhoven, secretaris
Norbert Martens	Bree
Jean Vangrinsven	Neerpelt
Peter Dejong	Heusden-Zolder
Ludo Beyen	Neerpelt
Frank Keulen	Lanaken
Dirk Ottenburgs	Wellen

De Raad van Bestuur vergadert maandelijks.

Jaarlijks worden er tevens negen open vergaderingen gehouden waarop de leden van de Raad van Bestuur, de leden van de Algemene vergadering en de personeelsleden kunnen aanwezig zijn.

12. Situering t.o.v. overkoepelende beleidsplannen

De vereniging staat in principe open voor alle mogelijke samenwerkingsvormen die zich in de toekomst zouden kunnen aandienen.

12.1 Op gemeentelijk vlak

Zoals eerder reeds aangegeven was het gemeentebestuur geruime tijd op zoek naar een bestemming voor het Domherenhuis alvorens de verkoop aan de Stichting Limburgs Landschap effectief werd. De gemeente oordeelde dat ze met het kasteel van Meylandt, het Woutershof, de Sint Vincentiuskerk en de kluis van Bolderberg voldoende zorg had om met beperkte middelen erfgoed in stand te houden. Met de goedkeuring van de gemeenteraad werd de overdracht van het Domherenhuis aan de vereniging een feit.

Met het gemeentebestuur wordt getracht zo veelvuldig mogelijk contact te onderhouden. Omdat het gebouwencomplex midden in het beschermde park ligt dat eigendom is van de gemeente zijn voor allerhande aangelegenheden (nutsvoorzieningen, toegangsweg, evenementen ...) contacten nodig. In verband met het onderhoud en educatieve aanduidingen zijn recent nog voorstellen onzerzijds geformuleerd. Onze educatieve dienst onderhoudt voor allerlei initiatieven contact met de gemeentelijke dienst voor toerisme.

Het eerder vermelde kunstevenement *Artikel 27* werd in een gemeentelijke context georganiseerd en liep gelijktijdig in en rond het cultuurcentrum, in en rond het Woutershof en in en rond het Domherenhuis. In afspraak met de gemeente was de opbrengst voor een goed doel van een plaatselijke organisatie inzake ontwikkelingssamenwerking.

12.2 Op provinciaal vlak

Als provinciaal georganiseerde vereniging met de provincie Limburg als werkterrein heeft de vereniging veel contact met de provincie. De werking van de vereniging leverde in 1991 de voorzitter van de vereniging de titel van meest verdienstelijke Limburger op. In 2002 ontving de vereniging de jaarlijkse natuur- en milieuprijs. De vereniging heeft een afgevaardigde in de provinciale MINA - raad.

Om de uitbouw van het documentatiecentrum en de vergaderfaciliteiten mogelijk te maken in het Domherenhuis kreeg de vereniging een subsidie van het provinciaal bestuur. Na de volledige inrichting van het bezoekerscentrum zal het Domherenhuis onderdeel uitmaken van LIMNET, het netwerk van Limburgse bezoekerscentra inzake natuur en milieu.

De vereniging ontvangt van het provinciaal bestuur aankoopsubsidies voor natuurgebieden, aanvullend op de aankoopsubsidies van de Vlaamse gemeenschap. De vereniging ontvangt een verenigingssubsidie voor haar werking ondermeer inzake educatie. Talrijke vrijwilligers uit de vereniging werken mee aan de activiteiten die de Limburgse koepel voor natuurstudie (LIKONA) opzet.